

Український ВІСНИК

М. Ульбренку

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXVII. № 19-22 (жовтень-листопад) 2020

ПАРЛАМЕНТСЬКІ ВИБОРИ 2020

ГОЛОСУЙТЕ ЗА
СОЮЗ УКРАЇНЦІВ
РУМУНІЇ
ДО
ПАЛАТИ ДЕПУТАТІВ

Іван
Лібер

Анна
Самбор

Ілля
Саучук

Микола-Мирослав
Петрецький

Ірина-Люба
Горват

Богдан
Мойсей

100
причин
ПРОГОЛОСУВАТИ
ЗА
СОЮЗ УКРАЇНЦІВ
РУМУНІЇ

РАЗОМ МИ ЗДІЙСНИМО
ЩЕ БІЛЬШЕ!

(див. стор. 10-11-12)

З ДІЯЛЬНОСТІ ДЕПУТАТА МИКОЛИ МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО

СИТУАЦІЯ З ЦИФРОВИМИ ПІДРУЧНИКАМИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН

Протягом всього періоду виконання своїх депутатських повноважень Микола Мирослав Петрецький приділив особливу увагу підвищенню якості та модернізації освіти у всіх школах, але особливо в тих, де учні вчать українську мову. Важливим кроком у модернізації системи освіти стало запровадження цифрових підручників, які ще більш необхідні в нинішніх епідемічних умовах.

З березня цього року румунська освіта зазнала кардинальних змін, переважна більшість уроків проходить в Інтернеті або за змішаною системою. Окрім багатьох специфічних проблем, учні, які навчаються рідною мовою, також стикаються з відсутністю підручників у цифровому форматі.

Фахівці стверджують, що цифрові підручники - це найефективніший спосіб набуття та засвоєння знань, а якщо дитину супроводжує і віртуальний вчитель, їй може бути навіть наданий напрям, підтримуючи чітко сформульований когнітивний підхід, без якого учні, а також вчителі, не можуть мати реальної підтримки для здійснення якісного навчального процесу.

З огляду на вищезазначене, представник української меншини в Парламенті звернувся до міністерки освіти Моніки Анісіє з проханням надати інформацію про стадію створення цифрових підручників для закладів освіти з українською мовою навчання, наполягаючи на необхідності прискорення процесу цифровізації освіти.

ЩОДЕННИЙ МЕДИЧНИЙ ОГЛЯД УЧНІВ НА ВХОДІ ДО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Також у контексті пандемії коронавірусу початок нового навчального року викликав великі труднощі у забезпеченні якісних санітарно-гігієнічних умов у всіх школах Румунії. Відповідно до даних, наданих органами охорони здоров'я, протягом перших тижнів нового навчального року сотні дітей заразилися новим коронавірусом і, якщо справи продовжуватимуть розвиватися в тому ж напрямку, гіпотеза про провал навчального року стане все більш правдоподібною.

У багатьох навчальних закладах проводять щоденний епідеміологічний огляд дітей, але часто це призводить до утворення скупчень учнів. Показовим прикладом є ситуація в селі Поляни Марамуреського повіту, де в місцевій школі навчаються багато учнів. Щодня багатьом з них доводиться хвилинами чекати посеред дороги, а батьки змушені супроводжувати їх, побоюючись машин, що проїжджають цією дорогою. Це призводить до скупчення великої кількості людей і неможливості фізичного дистанціювання.

З огляду на це депутат Микола Мирослав Петрецький просить міністра освіти Моніку Анісіє допомогти у знайденні рішення, щоб зменшити скупчення школярів біля входу до навчальних закладів, запобігаючи таким чином захворюванню дітей, батьків та вчителів.

СИТУАЦІЯ ЩОДО АФРИКАНСЬКОЇ ЧУМИ СВИНЕЙ

За останні кілька років румунські тваринники стикалися з численними проблемами, які безпосередньо вплинули як на кількість поголів'я свиней на фермах, так і на м'ясопродукцію, отриману в результаті переробки наявної сировини. І чума свиней – одна з них, що має руйнівні наслідки як для свинарів, так і для економіки загалом.

Згідно з останньою інформацією, наданою Національним управлінням з питань санітарно-ветеринарного контролю та безпеки харчових продуктів, в країні спостерігається 525 спалахів, поширених майже у всіх повітах, причому вірус африканської чуми свиней виявлено як у домашніх, так і у диких свиней. А за відсутності вакцини єдиним життєздатним методом боротьби з поширенням цього вірусу є суворе дотримання норм біозахисту.

У цьому контексті Микола Мирослав Петрецький, у депутатському запиті до міністра сільського господарства та розвитку сільських районів Некіти-Адріана Ороса просить інформацію про заходи, вжиті для обмеження поширення африканської чуми свиней та цікавиться, які програми були розроблені цим відомством для надання компенсації постраждалим фермерам.

ВІДНОВЛЕННЯ ДЕПАРТАМЕНТУ У СПРАВАХ НАЦМЕНШИН МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ РУМУНІЇ

Як секретар Комітету з питань культури, мистецтв та засобів масової інформації Парламенту Румунії та як представник української меншини в Палаті депутатів, Микола Мирослав Петрецький вважає дуже важливим захист і популяризацію культури, як фактор єдності та послідовності для нацменшин. У цьому сенсі депутат наголосив на центральній ролі Міністерства культури у збереженні цінностей національних меншин шляхом співпраці та діалогу, наполягаючи на необхідності відновлення Департаменту у справах нацменшин у складі цього міністерства.

«Цей департамент міг би сприяти вирішенню проблем, з якими стикаються меншини, коли мова заходить про сферу культури, полегшити діалог між їх представниками та Вами, сприяючи загальному розвитку європейської культури», – зазначає депутат у листі міністру культури Богдану Георгіу, якому нагадує, що, хоча минув майже рік, але ця його обіцянка не виконана.

Микола Мирослав Петрецький висловив надію на те, що міністр таки виконає обіцянку та відновить Департамент у справах нацменшин при Міністерстві культури.

ДОТРИМАННЯ САНІТАРНИХ НОРМ У ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБАХ

Ми переживаємо період з високим рівнем ризику поширення нового коронавірусу, коли громадяни Румунії повинні бути обережними, щоб приймати правильні рішення щодо свого здоров'я та здоров'я оточуючих. А ризик зараження вірусом SARS-CoV2 є особливо високим у громадському транспорті, особливо на приміських та міжміських маршрутах. Якщо діяльність громадського транспорту, підпорядкованого місцевим органам влади, була чітко регламентована, транспортні засоби на приміських та міжміських маршрутах, переважно приватні, є справжнім джерелом зараження, оскільки заходи, запроваджені урядовими рішеннями, не завжди дотримуються, люди змушені їхати в переповнених автобусах чи мікроавтобусах, в яких практично неможливо зберігати фізичну дистанцію, потреба ходити на роботу більша за побоювання заразитися.

На жаль, власники окремих транспортних компаній ставлять власні інтереси вище за здоров'я громадян і це відображається на високому рівні зараженості громадян у засобах громадського транспорту.

З огляду на вищевикладене, Микола Мирослав Петрецький просить міністра транспорту, інфраструктури та зв'язку Лучіана Боду надати інформацію про вжиті заходи щодо зменшення ризику зараження пасажирів новим коронавірусом.

ПІДВИЩЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ДІЙ У ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Криза системи охорони здоров'я в останні кілька місяців повністю змінила життя людей і спосіб спілкування держави з громадянами. Особливо на рівні місцевої влади прозорість, комунікація та інформування населення будь-якими способами дуже важливі. Цей рівень є найближчим до громадян і коли прийняті рішення відомі лише тим, хто їх приймає, то люди повністю втрачають довіру до влади.

Василь КАПТАРУ
Всесвітня служба Радіо Румунія
(Продовження на 4 стор.)

Інтерв'ю з головою СУР, депутатом Миколою Мирославом Петрецьким про місцеві вибори-2020

На місцевих виборах, які відбулися 27 вересня в Румунії, Союз українців Румунії висунув власних кандидатів та отримав найкращі результати за весь період з 1996 року й дотепер, здобувши 39 мандатів місцевого радника, порівняно з 13 радниками, обраними в 2016 році та один мандат мера села Ремети Марамороського повіту. Про місцеві вибори ми провели розмову з головою СУР, депутатом Миколою Мирославом Петрецьким, яку пропонуємо вашій увазі.

– Шановний пане депутат, 27 вересня в Румунії відбулися місцеві вибори, на яких Союзу українців Румунії здобув, можна сказати, історичні результати. Розкажіть, будь-ласка, про офіційні результати СУР на цих виборах.

– Так, це дійсно історичний момент для Союзу українців Румунії з двох точок зору. По-перше, беручи до уваги кількість кандидатів і повітів, в яких ми брали участь у місцевих виборах, а саме у 53 населених пунктах 8 повітів, тобто Марамороського, Сатмарського, Сучавського, Ботошанського, Тіміського, Караш-Северінського, Арадського і Тульчанського, де компактно проживають етнічні українці. По-друге, нам вдалося здобути 40 мандатів на місцевих виборах, з яких один мандат мера і 39 місцевих радників. Це найкращі результати від 1996 року і дотепер та сподіваємось, що наші представники, які були обрані на місцевих виборах, докажуть, що програма, яку вони презентували людям, буде на користь громад, не тільки для українців, а й для румунів. Хоча вони є представниками українців, вони будуть представляти всю громаду відповідного населеного пункту.

– якими є головні пріоритети Союзу українців Румунії для розвитку місцевих громад, де компактно проживають етнічні українці, й не лише?

– На місцевих виборах СУР представив програму для розвитку місцевих громад, покращення охорони здоров'я, освіти, духовного і культурного життя, партнерств та спільноти. Можемо навести кілька конкретних прикладів, а саме: залучення бюджетних коштів, підтримка місцевих підприємців та фермерів, залучення інвесторів з метою створення нових робочих місць, освоєння коштів з європейських фондів, заснування, ремонт та оснащення медичних закладів, залучення сімейних лікарів до сільської місцевості, сприяння у заснуванні нових аптек. Також треба відмітити підтримку середньої освіти, бо освіта є одним з головних елементів для того, щоб зберегти нашу мову, культуру й традиції шляхом організації тематичних конкурсів для дітей та молоді, модернізації та оснащення дитсадків та шкіл тощо. Також СУР планує підтримувати всі культові заклади та організувати з ними спільні заходи. СУР має намір заснувати нові культурні центри. Слід уточнити, що дотепер СУР заснував у населених пунктах, де компактно проживає українське населення, чимало культурних центрів, але ми далі хочемо робити це в партнерстві з місцевою держадміністрацією. Також бажаємо укласти партнерства з культурними установа-

ми як з Румунії, такі з України. Це дуже головне для того, щоб підтримати зв'язки з українцями та з румунами з України. Не востаннє хочу відмітити наше бажання укласти партнерства з місцевою владою для залучення коштів з європейських фондів з метою вирішення комплексних проблем місцевих громад. Оцифрування та оснащення сільських бібліотек та забезпечення безкоштовного інтернету в громадських місцях є іншим нашим пріоритетом. У селах є чимало бібліотек, але, на жаль, через пандемію люди не мають можливості відвідувати їх, і тому треба негайно вирішити це питання. Сподіваємось, що всі наші проекти ми зможемо реалізувати впродовж наступних чотирьох років та що це підвищить наш імідж і допоможе нашим громадам краще розвиватися та співпрацювати.

– як допомагатиме Союз українців Румунії новим сільським радникам та меру в реалізації програмних засад?

– Рада Союзу українців Румунії провела 29 вересня засідання, на якому обговорила всі ці питання. Повітові комітети сурівських філій будуть допомагати у втіленні в життя нашої програми. Також наші представники на центральному та регіональному рівнях та наші експерти будуть допомагати, щоб всі наші проекти були втілені в життя. Головно, в Румунському Парламенті, як і дотепер, ми підтримуватимемо всі мерії, незважаючи на політичний колір і сподіваємось, що це буде на користь українських громад і не тільки.

– Дякую за розмову. Бажаю Вам та новим сільським радникам і меру від СУР багато успіхів!

Христина ШТІРБЕЦЬ
Всесвітня служба Радіо Румунія

З ДІЯЛЬНОСТІ ДЕПУТАТА МИКОЛИ МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО

(Продовження з 2 стор.)

Сьогодні, більше ніж коли-небудь, є способи, за допомогою яких громадяни можуть бути проінформовані про абсолютно всі рішення, які приймають державні органи, але все ще є чимало випадків, коли цього не робиться. Конкретним прикладом у цьому сенсі є відсутність оновленої інформації на веб-сторінках мерій. Особливо часто це явище зустрічається у сільській місцевості, де громадяни не мають доступу до всієї інформації про прийняті рішення, але могли б брати всю інформацію з веб-сайтів мерій.

Постійне оновлення веб-сторінок органів місцевої влади також було б корисним у боротьбі з віроломним вірусом SARS CoV-2, оскільки завдяки правильній інформації та точних даних, що постійно оновлюються на місцевому рівні, люди б могли краще дотримуватися профілактичних заходів та більше б довіряли владі, тим самим зменшуючи наслідки фальшивих новин.

Аби вирішити цю ситуацію, представник української меншини в парламенті звернувся до Генерального секретаріату уряду, як до органу, який розробляє політику у сфері «відкритого управління» та несе відповідальність за оцінку застосування установами положень про інституційну прозорість, з проханням надати інформацію про заходи, вжиті для забезпечення дотримання місцевими органами влади положень Закону №52/2003 року «Про прозорість прийняття рішень в державному управлінні».

СИТУАЦІЯ ТУРИСТИЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ

Туристичний потенціал Румунії визнаний в Європі та не лише, саме тому упродовж останніх років було кілька спроб, більш-менш ефективних, утвердження румунського туризму в деяких сферах, орієнтованих переважно на іноземних туристів, але й на румунських. Таким чином, у різних районах країни було створено туристично-інформаційні центри.

Згідно з веб-сайтом Міністерства економіки, енергетики та ділового середовища, у розділі «Туризм», станом на 6 грудня 2019 року на території Румунії було акредитовано 85 туристично-інформаційних центрів у різних районах країни. Багато таких центрів також розташовані у сільській місцевості, де, навіть якщо є туристичний потенціал, на жаль, немає кваліфікованого персоналу. Тому більшу частину часу вони закриті, немає вказівників до них, а також немає інформаційно-туристичних рекламних матеріалів.

У зв'язку з цим пан Петрецький зажадав від міністра Вірджилу Даніеля Попеску повної інформації про кількість людей, зайнятих у туристично-інформаційних центрах на національному рівні, про показники ефективності роботи як ТІЦ, так і працівників, а також про порядок встановлення режиму роботи туристично-інформаційних центрів.

Відзначення

80-річчя українського письменника Михайла Михайлюка

Комісія з питань культури Союзу українців Румунії 10 жовтня провела культурний захід, приурочений до 80-річного ювілею відомого українського поета, прозаїка, літературного кри-

тика, журналіста, видавця, перекладача, головного редактора часопису «Український вісник» Михайла Михайлюка.

Захід відкрив голова Бухарестської філії СУР Михайло Трайста, який поздоровив ювіляра та прочитав вітальні листи від голови СУР Миколи Мирослава Петрецького й тимчасового повіреного у справах України в Румунії Пауна Роговея.

У продовженні український письменник Корнелій Ірод представив кілька аспектів з життя і творчості Михайла Михайлюка, відмітивши його здобутки в царині літературної критики та прози. У свою чергу, редакторка Тереза Шендрою, яка працює з головним редактором Михайлом Михайлюком вже понад 40 років, прочитала віршоване поздоровлення. Члени Союзу українців Румунії подарували пану Михайлові Михайлюку квіти та проспівали йому «Многая літа».

Михайло Михайлюк народився 1 жовтня 1940 року в місті Серет Сучавського повіту. Випускник Серетського українського ліцею 1959 року та філологічного факультету Бухарестського університету 1964 року. Працював у редакції газети «Новий вік», нині «Вільне слово». Був першим головним редактором українського літературного журналу «Наш голос», а від 1993 року є головним редактором часопису «Український вісник», що видається Союзом українців Румунії.

Дебютував короткою прозою та літературною критикою, будучи ще студентом, на сторінках періодичного видання «Новий вік». У 1971 році відбувся його видавничий дебют зі збіркою поезії «Інтермеццо».

В його творчому доробку – понад дванадцять книг, серед яких два романи: «Не вір крику нічного птаха» і «Міст без поруччя», дві збірки поезії, «Інтермеццо» та «Дзвонар»; збірки короткої прози: «Біле-пребіле поле», «Криниця під каменем», «Синій смуток фіордів», «Заглухий дзвін»; збірка літературної критики «Слово про слово», два збірники публіцистики «45 років з українським пером» та «Газетарські штрихи»; дві книжки віршів для дітей: «Мурчик-кіт – упав з воріт» та «Білик-кіт – упав з воріт».

Михайло Михайлюк відредагував десятки книг, які виходили спочатку у видавництві «Критеріон», а після 1990 під – егідою СУРу. Його вірші та проза друкувалися в журналах та антологіях України, США, Канади, Польщі та Німеччини.

Михайло Михайлюк є членом Співки письменників Румунії, Національної спілки письменників України та членом Комісії з питань преси, мас-медіа і книгодрукування СУР. Він був удо-

СУР на Річних загальних зборах СКУ

18 жовтня делегати Союзу українців Румунії (СУР), на чолі з Головою СУР, депутатом Миколою Мирославом Петрецьким, взяли участь у Річних загальних зборах Світового конгресу українців (СКУ), що вперше пройшли в онлайн-форматі.

Були обговорені поточні фінансові та організаційні питання СКУ та були представлені аспекти діяльності українських організацій. Так само були підбиті підсумки круглих столів: «Міжнародна політика та протидія російській агресії», «Підтримка України» та «Розвиток українських громад у світі». Завершилися збори затвердженням Резолюції Річних загальних зборів СКУ.

Союз українців у Румунії подав Звіт про діяльність за період 1 грудня 2019 – 30 червня 2020, який був включений до Звіту діяльності СКУ, а також відеоролик про СУР, основною метою якого є захист права на збереження етнічної, мовної, культурної та релігійної самобутності осіб, які належать до української національної меншини, відродження та формування національної свідомості, захист індивідуальних та колективних прав членів організації та зміцнення румунсько-українського співробітництва.

Союз українців Румунії є членом Світового конгресу українців, яка є міжнародною неприбутковою організацією, з головним офісом в Торонто (Канада), що представляє інтереси понад 20 мільйонів українців та має мережу складових організацій та зв'язків з українцями більше ніж у 60-ти країнах.

стоєний преміями Співки письменників Румунії за роман «Не вір крику нічного птаха» та поетичну збірку «Дзвонар», у 2015 став лауреатом літературно-мистецької премії імені Ольги Кобилянської, а нещодавно був удостоєний медалі Національної спілки письменників України «Почесна відзнака». 2003 року Михайло Михайлюк став «Почесним громадянином міста Серет».

У 2019 році вийшла монографія професора доктора Володимира Антофійчука під промовистою назвою «Голос твій ніколи не лукавив: Михайло Михайлюк в українському літературному просторі Румунії».

24 жовтня в приміщенні Клузької філії Союзу українців Румунії відбувся науково-культурний захід, присвячений 230-й річниці від дня народження українського поета та байкаря Петра

Гулака-Артемівського. Була представлена його творча особистість а також важлива роль, яку він відіграв у становленні української літератури першої половини XIX ст. Захід поєднав наукову складову з культурною читанням доповідей про життя та творчість українського байкаря та декламуванням балад та байок Артемівського.

23 по 26 жовтня Бухарестська філія Союзу українців Румунії організувала в режимі онлайн другий випуск Фестивалю української релігійної пісні та поезії «Покрий нас чесним Твоїм покровом, Пречиста Богоматір».

У п'ятницю, суботу та неділю культурний захід розгортався у приміщенні Бухарестської філії СУР. Отець-диякон Бухарестської Української православної церкви Володимир Малкович відкрив фестиваль молитвою, після чого розповів про важливість цього заходу в збереженні та

просуванні українських, а також і румунських релігійних пісень та віршів.

Фестиваль продовжився концертом церковних псалмів та релігійної пісні у виконанні скрипальки Наталії Панчик, гітариста Дана Васілеску, дуету "Веселка" (Зеновія Мандюк та Богдан Костюк), а також священника Володимира Малковича. Прорекламували релігійні вірші актор театру «Ноттара» Васіле Тома, актори театральної групи «Жок» Магдалена Беческу та Штефан Апостол, поети Крістіан Ґіка, Тудорел Чоботару, Дан Йоан Марта та Михайло Гафія Трайста, а також Віолетта Ціґенеску.

Завершився фестиваль у понеділок, 26 жовтня, у бібліотеці Союзу українців Румунії імені Степана Ткачука, декламуванням релігійних віршів. Прочитали вірші українською та румунською мовами головна редакторка журналу «Наш голос» Ірина Мойсей, редактори часописів СУР Терезія Шендрою, Штефанія Петряну, Михайло Гафія Трайста, а також секретарка СУР Андрея Бошняґа.

Голова СУР, депутат Микола Мирослав Петрецький зазначив, що релігія відіграє важливу роль у житті українців Румунії. «Там, де є співпраця, де є церква, там зберігаються мова і культура. Я дуже радий, що в Бухаресті, де вже кілька років діє Українська православна церква, організовується такий фестиваль» – додав пан Микола Мирослав Петрецький.

Символом Фестивалю української релігійної пісні та поезії є ікона Матері Божої з Немовлям, подарована Бухарестській філії СУР художнім ансамблем «Червона калина» з Негостини Сучавського повіту, який минулого року взяв участь у першому випуску фестивалю, - зазначив голова філії Михайло Гафія Трайста.

Комісія з питань культури Союзу українців Румунії 3 жовтня провела культурний захід, присвячений відзначенню 110-річчя від дня народження українського письменника Румунії Гаврила Клемпуша. У заході взяли участь члени Бухарестської філії СУР, члени-симпатизанти, журналісти, студенти, бухарестські письменники та актори.

Письменники та журналісти Михайло Михайлюк та Михайло Гафія Трайста представили доповіді про життєвий і творчий шлях поета Гаврила Клемпуша. У заході взяв участь і Богдан Клемпуш, внук Гаврила Клемпуша, який розповів про життя свого дідуся та про Меморіальний будинок Гаврила Клемпуша у селі Вишівська (Продовження на 7 стор.)

МІСЦЕ ВІ ВИБОРИ. ЇХ ОБРАНО ВІД СУРУ

МАРАМОРОСЬКИЙ ПОВІТ

Ремети

**ПРИМАР
БРИНЗЯНИК ІВАН**
фінансовий адміністратор,
42 роки

**Радник
ПАСИНЧУК СОРІН
ТОАДЕР**
медасистент, 45 років

**Радник
ПАСИНЧУК ВАСИЛЬ**
викладач, 69 років

**Радник
РОМАН МАРІАН РАДУ**
адміністратор фірми,
50 років

**Радник
ДУБОВИЧ МИХАЙЛО
ВАСИЛЬ**
підприємець, 39 років

Вишня Рівна

**Радник
ЛУШКАН ЛОРЕДАНА
МІХАЄЛА**
викладачка, 45 років

**Радник
КОПОЩУК МИХАЙЛО**
пенсіонер, 63 роки

**Радник
ЧЕЛЕНЮК ГАФІЯ
ХРИСТИНА**
медсестра, 38 років

**Радник
ЙОРДЕКІАНУ ІРИНА**
учителька, 50 років

**Радник
МОЧЕРНАК ОЛЕКСАНДР
ЮРІЙ**
парламентський радник,
24 роки

Бистрий

Русково

**Радник
Марічук Пінтя**
пенсіонер, 65 років

**Радник
Мороз Марія**
викладачка, 52 роки

**Радник
Дрозд Василь-Тома**
кочегар, 25 років

**Радник
Кіфа Штефан**
викладач, 55 років

**Радник
Стуляник Сергій**
шкільний адміністратор,
52 роки

(Продовження на 6 стор.)

МІСЦЕ ВІ ВИБОРИ. ЇХ ОБРАНО ВІД СУРy

МАРАМОРОСЬКИЙ ПОВІТ

Поляни

Радник
ОНЧА ІВАН
адміністратор, 51 рік

Репедя

Радник
РеКАЛО ІВАН
будівельник, 38 років

Великий Бичків

Радник
ГРИНЮК ВАСИЛЬ
залізничник, 53 роки

Радник
МІГАЛІ АННА
пенсіонерка, 60 років

Радник
ПеТРОВАЙ ІВАН
водій, 55 років

СУЧАВСЬКИЙ ПОВІТ

Балківці

Радник
ШОЙМАН ПеТРО
ШТефан
викладач, 32 роки

Ульма

Радник
чоКАН МИКОЛА
адміністратор, 55 років

Ізвозареле Сучевей

Радник
МеХНО ВАСИЛЬ
адміністратор, 54 роки

Бродина

Радник
ТОРАК ОЛеНА
народний митець, 49 років

Ватра Молдовіцей

Радник
САВЧУК Ілля
викладач, 45 років

Радник
БУРСУК КОНСТАНТИНА
викладачка, 26 років

КАРАШСЬКИЙ ПОВІТ

Копашель

Радник
ІГНАТИШИН ІВАН
землероб, 52 роки

Палтініш

Радник
ШИЙКО ІВАН
особистий помічник
49 років

БОТОШАНСЬКИЙ ПОВІТ

Киндешти

Радник
яВОРИНЧУК ДМИТРО
водій, 55 років

(Закінчення на 7 стор.)

МІСЦЕ ВІ ВИБОРИ. ЇХ ОБРАНО ВІД СУРУ

ТІМІСЬКИЙ ПОВІТ

Бирна

**Радник
ЛОНГА ІВАН**
пенсіонер, 65 років

Бетхаузен

**Радник
КОНДРЕЙ ВАСИЛЬ**
пенсіонер, 70 років

Кричова

**Радник
ШАНДОР ВАСИЛЬ**
кантор /дяк/, 58 років

Штюка

**Радник
ЛАВЕР СОРІН**
лісівник, 44 роки

Гавождія

**Радник
РОСОКА ВАСИЛЬ**
санітар-носітьник швидкої
допомоги, 44 роки

**Віктор Влад
деламаріна**

**Радник
КУБАШ МАРІАНА**
викладачка, 42 роки

САТУМАРСЬКИЙ ПОВІТ

Мікула

**Радник
БУЧУТА ВАСИЛЬ**
економіст, 44 роки

**Радник
ОНЧА ПАВЛО**
господар, 44 роки

Теребешти

**Радник
МОТІКА ВАСИЛИНА**
косметик, 52 роки

Агріш

**Радник
КУРАК ІВАН**
механік, 71 рік

Хроніка діяльності СУру

(Продовження з 4 стор.)

Долина Марамороського повіту. Богдан також прочитав кілька віршів свого дідуся українською, але й румунською мовами в перекладі поета Йона Петрова.

Гаврило Клемпуш народився 22 березня 1910 року в селі Вишівська Долина Марамороського повіту. Він був самоуком, навчився читати і писати з молитовників та «Кобзаря» Тараса Шевченка. Гаврило Клемпуш до 1940 року вчився в Чернівецькому педагогічному інституті, однак через складні обставини закінчити його не зміг. У Чернівцях він познайомився з Ольгою Кобилянською та з іншими видатними культурними діячами, в тому числі з чернівецьким лікарем і скульптором Опанасом Шевчукевичем, з яким тримав зв'язок аж до останніх років свого життя.

У 1940 році в Чернівцях відбувся його літературний дебют. Гаврило Клемпуш був відомий як поет-лісоруб, він писав коломийкові вірші про трудівників лісу та друкував їх у газеті «Новий вік», нині «Вільне слово». У 1963 році вийшла друком перша та остання за його життя збірка віршів українською мовою «Моїй рідній батьківщині співанки співаю», упорядкована мовознав-

цем і викладачем Миколою Павлюком. Гаврило Клемпуш помер 5 січня 1990 року на 80-му році життя.

У 2009 році до 100-річчя від дня народження Гаврила Клемпуша, за старанням його внука Богдана та за фінансовим сприянням Союзу українців Румунії, вийшла друком друга збірка «Верховинська сопілка», що вміщує вірші, кілька оповідань, невелику частину із написаних автором коломийок і прислів'їв, вибраних з його рукописної спадщини, упорядкована письменником Михайлом Михайлюком. У 2010 році побачила світ його третя книга «Із-за гори Яворова», яка включає марамороські народні пісні, балади, коломийки, історичні та вояцькі пісні, редактором якої став також Михайло Михайлюк.

У неділю, 18 жовтня, відбулося засідання комітету Тульчанської філії, на якому було проаналізовано діяльність філії. Так само було обговорено питання проведення культурних заходів Тульчанською філією в умовах нинішньої санітарної кризи та інші організаційні проблеми.

У другій половині дня члени Тульчанської філії провели спільно з представниками Моло-

діжньої організації Тульчі літературно-мистецький захід, присвячений пісні, поезії й традиційним українським танцям.

Нагадаємо, що багато з членів Молодіжної організації Тульчі входять до складу молодіжної групи Ансамблю пісні і танцю «Задунайська Січі», який бере участь у різних фестивалях та ярмарках, популяризуючи українську культуру.

У суботу, 17 жовтня, Бухарестська філія СУР організувала захід із вшанування пам'яті бухарестських українських письменників під назвою «Я на сторожі коло їх поставлю слово».

Члени Бухарестської філії поклали квіти до могили українського письменника Степана Ткачука, першого голови Союзу українців Румунії. Продовжився вшанувальний захід у приміщенні сурівської філії, де отець Корнелій Ірод відслужив поминальну панахиду за українськими письменниками та культурними діячами, а голова Бухарестської філії СУР, письменник Михайло Трайста, відмітив їхню роль у розвитку української літератури та культури.

Взяли участь у поминальному заході члени та симпатизанти Бухарестської філії СУР, письменники, журналісти і, звичайно, родичі та знайомі покійних письменників і культурних діячів.

Зламани долі

В Українському віснику №13-14 за липень я прочитала розповідь пані Валерії Шовкалюк про «Нещасливу долю її вуйка Іллі», яка мене зворушила до сліз, бо пригадала про такі самі зламані долі моїх свояків: Дмитра Григорчука – брата моєї матері, його двоюрідного брата Василя Фрасинюка та Дмитра Федюка, двоюрідного брата нашого тата Николая. Дмитро Григорчук та його двоюрідний брат Василь були ровесники. Війна їх застала на військовій службі, на війні вони пропали безвісти. Дмитро Федюк був трохи старший (29 років), був мобілізований і лишень пішов на фронт, як за короткий час прийшла вістка про його смерть. Дивна судьба цієї родини, а головню Марії, Митрової матері. Завелику данину взяла із неї війна: поперше чоловіка Михайла, і залишила її з двома дітьми (1-3 років), а подруге – сина (залишився внук, сім місяців). Ні однієї із вищезгаданих осіб я не пам'ятаю, бо мене ще не було на світі, але пам'ятаю плач і страждання їх рідні багато років після війни, аж до їх кончини. Траплялось мені кілька разів, коли працювала у полі, чути плач жінки, яка голосила за своїм чоловіком. То вдова Вікторія голосила за своїм Митриком. Вона брала за нього пенсію і казала: «Мій Митрик має за мене грижу і буде мати аж до моєї смерті, а я не можу йому за це віддячитись, хоч бодай обгрижити його гробок, бо мій Митрик, може, і не має гробка. Може, десь у полі ворони видовбали йому очі і поростягали його кості. Може, його душка-сирітка десь блукає по світу, то я голосю дуже, може, вона мене почує.»

Вуйко Митро Григорчук був старший від нашої мами на чотири роки. Коли бабка Парасина померла, мамі було три, а Митрови сім років. Дід Іван зачекав сорок день, зробив поминки, оженився. Привів із сусіднього села молоду, гарну, на п'ятнадцять років молодшу жінку. Коли Митро закінчив семилітку, дід Іван дав його до Кимпулунгу вчитися на хлібопекаря у одного багатого єврея. Там він жив і працював. Там навчився німецької і єврейської мов, удосконалив румунську і дістав атестат хлібопекаря. Звідтіл його призывали на військову службу. Мачуха поводитися гарно з дітьми доки не мала своїх, а потім «не було з медом» – розповідала мама. Всю свою кривду мати розповідала братові, а він утішав її як тільки міг, але ніколи не казав злого слова на мачуху. Він наказував мамі поважати її. «Дивиси на неї – казав Митро – вона молода, гарна жінка. За те, що бідна, її примусили вийти заміж за нашого тата на чуже село, працювати на нас,

думаєш, що їй так легко? Ти не плач, слухай родичів, поважай маму, це не буде вічно. Як Бог допоможе, я закінчу військо, вернусь до Кимпулунгу, візьму тебе зі собою, куплю тобі швейну машину (мама любила шити) і ти навчишся ремесла. Все буде добре, ми будемо щасливі, ти лиш мовчи і терпи, бо ти знаєш, що каже приповідка: «хто терплений той спасений».» І мама терпіла. Перед тим, як іти до війська, Митро прийшов на кілька днів додому. Дома народилася уже друга дитина – хлопчик (перша була дівчинка). Йому вже було десять місяців. Митро нічого про нього не знав. Родичі вагалися про це йому написати, а мама не писала із злості. Коли він прийшов додому, розповідала мама, то родичі були на подвір'ю і з сорому не наважились увійти разом із ним у хату. Коли увійшов у хату, перше що він побачив то була колиска.

– А у нас, що, є дитинка? Ти чому мені про це не написала? Це, що хлопчик чи дівчинка? – Сестричко, ти чому так говориш, це наш братчик. Як його звати?

– А, як міністра – Теофіл (бо тоді був якийсь міністр з таким іменем і дід Іван дуже його полюбив) – бовкнула мама.

– Дивись, який гарний хлопчик, ану, будеш бачити, минуть роки і ти, як завтра, будеш проводити його до війська і будеш плакати, як за мною. Гай, гай... я тобі це нагадаю. Тату, мамо, ви чому вагалися, це ж вродилася наша радість, ваша поміч на старі роки. І він підняв малого аж до стелі, цілував його і плакав з радості.

І сповнилися Митрові слова. Минули роки, і мама проводжала Теофіла,

д митро Григорчук

війні, як давала милостиню за нього, то за здоров'я, а не за душу, бо казала, що Всевишній не може забрати в неї всіх рідних: обох родичів (дід Іван помер на тиф у 1945 р) і брата.

Десь за два роки після війни пішла чутка селом, що до примарії прийшов лист, адресований родині Василя Фрасинюка, в якому повідомляли, що Василь живий, був тяжко ранений, зостався калікою і запитували чи родина згідна прийняти його додому. Але його мати померла, тато одружився вдруге і відмовився від сина. А щоб люди його не осуджували, закавав у примарії щоб мовчали. Але не всі були згодні тримати «язик за зубами» і чутка все ж таки пішла по селі. Як лиш вчула мама, пішла до примарії, була і у Василю тата, але, розуміється, що ніхто не признався, казали, що то вигадка. Та мама не вірила, вона казала, що «без вогню нема диму». Ще казала, що її душа віщує, що брат живий, може, як, Василь, каліка, а знає домашнє становище і тому не признається. «Та хоч би він не мав ні рук, ні ніг, я все одно візьму його додому, буду доглядати як малу дитину лиш би був живий, лиш би почула його голос». У той час говорили, що у Мараморощині, у місті Сиготі, є лікарня, де знаходяться тяжко покалічені, які не мають родини і держава дбає про них. Мама хотіла їхати до Сиготи, але тато не дозволив. Вони вирішили розшукувати його почерез «Червоний хрест». Але і звідтіл відповіли, що не знайшли його. Але мама не втрачала надії. Бувало, що у п'ять, сім і навіть десять років після війни бувші фронтовики повертались додому (ті що попали у полон, а ті, котрі з різних причин не хотіли вертатись, відзивались). Вернулись не лише кілька негостинців, але і з сусідніх сіл. Мама ходила до всіх і розпитувала про брата і чекала.

Двадцять років після війни, одного вівтірка, вона прийшла заплакана додому. Розповідала, що у місті Сереті був чоловік із міста Радівців, який плакав, рвав на собі одіж і кричав «Чим я провинив, за що я воював? От, люди живуть гарно, забули війну, а мене тримали двадцять років під землею, двадцять років я не бачив світла, двадцять років ссали кров мою. А тепер випустили, та я не маю нікого і нічого. Родичі помирали, у хаті чужі люди, поле забрали. За що, за що я воював?» Люди його обступили, одні плакали, а ті, що були в такій ситуації, як мама, хотіли розпитата про своїх. Але скоро надійшли дві машини міліції, людей розігнали, а чоловіка забрали.

І знову ожила надія – «вона ж помирає остання». До кінця свого життя мама не могла змиритися з думкою про братову смерть. Сорок років вона тримала йому два костюми, пальто, чоботи, кишеньковий годинник, срібний перстень із вирізбленими на нім буквами «Н» «Д», шкіряні рукавиці і навіть його авторучку.

Після того, як тато помер, нелегко нам жилося. Мама могла продати що-небудь із тих манатків, але вона і гадки не мала це робити. Однієї зими вона ходила у гумових чоботах, але не наважилася взути Митрові, або продати їх і купити собі черевики, бо «як він прийде, у чім буди ходити?» Вже п'ятнадцять років як мама відійшла у вічність, а ми ще зберігаємо Митрів перстень, кишеньковий годинник і його фотографію, які нагадують нам про зламану долю нашого вуйка, а у душі бережемо мамину пісню яка нам нагадує душевні страждання нашої матері-мучениці.

Ой у лісі темнім,
У траві зеленій
Й там лежить жовняр,
Тяженько поранений.

Приходить до него
Сама мати єго,
Плаче та ридає,
І жалує єго.

Мамко ж моя, мамко,
Не плач надо мною.
Лиш бери хустинку,
Втирай кровцю мою.

Відрубано ноги,
Відрубано руки.
За що, Боже милий,
Дав-єс такі муки?!

– Сину мій, синочку,
Любий, дороженький,
Де ж твої рученьки
Де ж твої ніженьки?

– Ніж мала б я, синку,
Кров твою втирати,
Воліла би-м, синку,
Враз з тобов вмирати.

Кажуть, що час загоє душевні рани. Це не зовсім так. Він тільки заглиблює їх на дно душі нашої і прикриває забуттям, а вони, мов ті баскі коні, рвуться на поверхню і час від часу, правда, чимраз рідше, це їм удається і тоді знову тарзують душу нашу.

Проф. пенсіонерка Марія Н. фрасенюк

Фото авторки

До 80-річчя МИХАЙЛА МИХАЙЛЮКА

Посольство України в Румунії

Головному редактору газети
«Український вісник»
Михайлу Михайлюку

Шановний пане Михайле!
Прийміть щирі вітання з нагоди
Вашого дня народження!

Від імені колективу Посольства України в
румунії та від себе особисто зичу Вам подальших успіхів, безмеж-
ної енергії та наснаги у Ваших добрих справах, нових починаннях
та звершеннях!

Миру Вам, злагоди, міцного здоров'я, родинного тепла, ща-
стя, довголіття і добра.

З повагою,
тимчасовий повірений у справах України в румунії
П.а. ро Го Ве й

Шановний Пане Михайле Михайлюку

Вітати добрих людей завжди приємно,
а таку чудову людину, як Михайло Михай-
люк, – удвічі приємніше.

Вісімдесят років творчого життя стає
прикладом для всіх українців румунії, і не
тільки. Ваше ім'я поважають всі, хто пра-
цював поруч із вами та під вашим керів-
ництвом, діяльність яку і зараз з гордістю

продовжуєте.

Від імені Проводу с оюзу українців румунії та від себе особи-
сто щиро бажаю, щоб у Вас завжди було всього вдосталь, усмі-
шок, успіху, захоплення, вірних друзів, геніальних ідей, сили, але
найголовніше, щоб у потрібну хвилину у Вас завжди було те, що
Вам потрібно.

З глибокою пошаною і вдячністю
Голова с оюзу українців румунії
Микола Мирослав Пецький

ВЕЛЬМИПОВАЖНИЙ ДРУЖЕ МИХАЙЛЕ

Стало вже традиційним для мене, так би сказати, вшановувати
п'ятирокові ступні, пройдені тобою у просторі часу на підставі твого
літературного доробку. Якщо сімдесятому та сімдесяти п'ятому
поставив за підложжя визначні твої прозові твори «Не вір крику нічного
птаха» та «Міст без поруччя», то в даному листі ставлю твою ліри-
ку, з якої вибрав, зовсім не випадково, вірш-присвяту матері «Молитва»
із збірки «Дзвонар» (1999). Спонука виникла, вважаю, з таємин нашого
екзистенційного виміру, бо сьогодні, десятого жовтня, мною володіли
сумно-веселі спогади про власну матір, що відійшла у синю блакить пра-
ведних рівно десять років тому.

В моїй душі обсесивно повторюється мудре народне прислів'я:
«Родичі помирають але ніколи нас не покидають». Напевно, що і ти
відчував істину цього святого Божественного зв'язку, названого мате-
ринська любов, котра припливала райськими хвилями творчого
натхнення і вела твоє перо цими молитовними рядками: «як впаде ніч
на коліна / і пелиною сон мені закрий очі, / ти, мамо, / наді мною схи-
лися, / візьми на долоні сина твого серце, / зваж у ньому всі добрі і
злії діла.» Та ж сама народна мудрість спостерегла, що, взагалі, родичі
існують для того, щоб виконувати прохання чи потреби їхніх дітей,
тим паче, якщо це набирає молитовної інтенсивності. І мати вийшла
тобі назустріч, і завжди буде виходити, і взяла твоє серце на долоні, і
зважила у ньому всі твої діла, і вирішила загоїти «рани роз'ятрені»
своїм переконанням, що ти спроможен надалі чинити добрі діла, тому
що «болів людських» примножилось, на жаль, «слова лихого» потоки,
які часто-густо стихійним водопадом затоплюють правду, честь та
гідність людини, що намагається бути людиною, а «очей дівочих, /
спопеляючих душу / і минаючих мимо» ти мудро вивчив їх засилати
на прекрасні острови тропів художнього стилю і це потрібно продовжу-
вати хоча б з перспективи сили протилежності, що гармонізує буття
всесвіту, частинкою якого є і ти, і я, і всі ми...

Її невмируща любов вигоїть рани простору і часу, і ти не відчувати-
меш ніколи, що вона «так далеко», бо твоє молитовне прохання –
«Мамо, /руками шорсткими, /що пахнуть /молоком і дитинством,
/ти серце назад поклади...» – подіяло силою Божого сотворення і вона
стала твоїм загосним «невтраченим» серцем. Ти постійно відчувати-
меш її шорсткі руки, які м'яко розгладжують життєво-випробувальні
шрами обличчя і глибоко вдихатимеш їхній запах «молока і дитин-
ства», бо інакше ти не залишився б тією добродушною людиною, пра-
целюбним, чесним, доброзичливим, поважливим до свого ближнього та
до обраного покликання, гідним нащадком свого роду, але й безпощадним

лицарем до людських згубних пристрастей.

дорогий друже, одна із роз'ятрених ран твого серця походить «від
доріг пройдених і непройдених», а головне, на мою думку, від «непрой-
дених» в останнім часі до отчої криниці рідних Руснаків, до брата і сес-
тер, до внуків, до колишніх і теперішніх друзів, а можливо і до «очей дівочих»
не «минаючих мимо»... Нап'єшся хоч раз тієї живої води і знову
оживе бажання кинути виклик своїм мойрам!

Вважаю, що твоє 80-річчя складають чотири часові строки молодос-
ті, а ступивши у п'ятий, прошу його закінчити, бо наскільки мені відомо
ти ніколи не залишав жодну справу незавершеною!...

В цей дорогий для тебе день
дарую квітів і пісень!
Словами щирих привітань,
Від зірок – здійснення бажань!

Від сонця – світла і тепла,
Щоб доля щедрою була!
Здоров'я, щастя і добра,
На многі-многії літа!

Від друга щирого – Євсебіє ФРАСИНЮ К

ДЗВОНАР

В його пучках буяли квіти,
Вітри від дива никли ниць,
А хмари спрагли, непримітні
Вінком вітали блискавиць.

Сферично мідь косила тучі,
Бо дзвін органом рокотав.

Од леза грому нили кручі
І час камінний дибки став.

А він, зв'язавши тугу серце
Із серцем дзвона, наче вісь
Землі і неба в ньому терням...
Дзвонар в Титана переріс!

ГОЛГОФА

Виловлюю
Здичавілі слова,
як предки ловили
Диких коней
У скіфських степах.
Тепер отам –
Лиш ідоли
Вишкірені і кам'яні,
Голублені долонями вітрів.
А слів
Гарячих і солоних
Довкіль –
Нестримний зорепад...

Тамуючи до них
Ненависть і любов,
Виношу їх на п'єдестал...
як ніч настане,
Напнута на рогах зірок,
А чоловіки пестять
Своїх або чужих жінок,
Тоді я приручаю
Здичавілі слова.
Виловлюю слова
Гарячі і солоні,
Виловлюю та заздрю предкам...

Михайло Михайлюк

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ,
разом зі своїм представником у
Парламенті Румунії,
депутатом **Миколою-Мирославом**
ПЕТРЕЦЬКИМ,

під гаслом **«Знай! Підтримуй!
Вирішуй!»**, долучився до вирішен-
ня проблем у наступних галузях:

I. МІСЦЕВИЙ РОЗВИТОК

Підтримав:

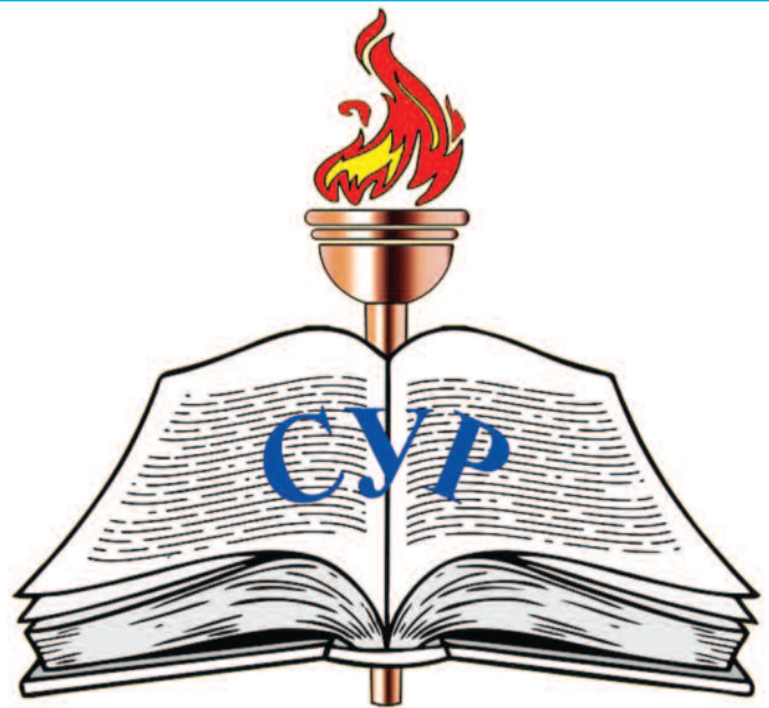
1. – ремонт, модернізацію та оснащення шкіл і дитячих садків, а також інших установ через Національну програму місцевого розвитку (НПМР);
2. – розв'язок місцевої інфраструктури через НПМР-2;
3. – охорону навколишнього середовища;
4. – просування туризму на центральному та місцевому рівнях.

Вжив заходів для:

5. – впровадження системи балансування місцевих бюджетів;
6. – прийняття термінових рішень для припинення незаконного вирубування лісів;
7. – забезпечення населення паливними дровами в необхідній кількості;
8. – забезпечення прозорості процесу прийняття рішень у місцевих органах державної влади;
9. – вирішення транспортної проблеми в ізольованих селах дельти Дунаю;
10. – розвитку інфраструктури водопостачання та водовідведення;
11. – розширення мережі електропостачання та загального освітлення;
12. – асфальтування вулиць в населених пунктах;
13. – модернізації залізничного пасажирського транспорту та підвищення безпеки залізничного руху;
14. – розробки плану реінтеграції до ринку праці тих, хто втратив роботу внаслідок пандемії коронавірусу.

Сприяв:

15. – захисту та збереженню місцевої культурної та етнографічної спадщини;
16. – покращенню якості мобільного зв'язку в прикордонних повітах;

17. – підтримці населених пунктів, що постраждали від повені.

Подав запити щодо:

18. – розробки національного плану запобігання та боротьби з наслідками посухи;
19. – створення інтегрованих систем управління відходами;
20. – унітарного застосування Національної програми місцевого розвитку (НПМР).

Підтримав:

21. – підготовку та проведення курсів підвищення кваліфікації для розвитку людських ресурсів у меріях з метою розробки та подання заявок на фінансування;
22. – виплату компенсації місцевим аграріям та фермерам, які постраждали від несприятливих природних умов;
23. – залучення інвесторів з метою створення нових робочих місць;
24. – цифровізацію місцевої державної адміністрації (онлайн-сплата податків, створення Інтернет-порталу для спілкування з громадянами);
25. – вирішення проблеми кадрового дефіциту на рівні інспекторатів поліції у прикордонних повітах;
26. – вирішення проблеми громадського транспорту.

Наполягав:

27. – на прискоренні ремонтних робіт на дорозі повітового значення №187 Леордіна – Поляни;
28. – на проведенні ремонту дороги на перевалі Дялул Штефеніцей;
29. – на розробці національної стратегії запобігання забрудненню річок.

(Продовження на 11 стор.)

100 причин ПРОГОЛОСУВАТИ ЗА СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

Співпрацював:

30. – з представниками місцевої та центральної державної адміністрації з метою розробки та реалізації транскордонних проєктів.

II. ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

Виступав за:

31. – забезпечення протитуберкульозних лікарень спеціалізованим персоналом та за виконання положень Національної стратегії боротьби з туберкульозом;

32. – перевірку обігу ветеринарних лікарських засобів з метою забезпечення якості харчових продуктів;

33. – створення нових аптек у сільських місцевостях.

34. – вирішення проблеми виплати заробітної плати особам, які доглядають за людьми з обмеженими можливостями (інвалідами);

35. – здійснення ремонту та модернізації міських лікарень;

36. – вирішення проблеми браку на фармацевтичному ринку Румунії ліків для пацієнтів, які страждають на хронічні захворювання;

37. – підтримку місцевого виробництва масок та інших засобів індивідуального захисту.

Наполягав:

38. – на розробці стратегії придбання та створення необхідного запасу шприців;

39. – на тестуванні онкохворих, які проходять лікування, в рамках заходів щодо запобігання поширенню COVID-19 у період стану тривоги;

40. – на створенні, ремонті та оснащенні медичних закладів і заохоченні сімейних лікарів до роботи у сільських місцевостях.

III. ОСВІТА

Сприяв:

41. – модернізації та оснащенню дитячих садків і шкіл шляхом реалізації проєктів у рамках Національної програми місцевого розвитку (НПМР).

Вжив заходів для:

42. – підготовки та друку підручників для нацменшин;

43. – оснащення шкіл мікроавтобусами для забезпечення транспортування учнів з віддалених населених пунктів;

44. – розробки цифрових підручників;

45. – розподілу засобів індивідуального захисту та санітарних матеріалів для учнів та вчителів.

Наполягав на:

46. – своєчасному забезпеченні учнів підручниками;

47. – проведенні ефективних заходів щодо попередження та боротьби з явищем дочасного припинення навчання у школі;

48. – включенні тематичних конкурсів для дітей та юнацтва до Календаря шкільних змагань Міністерства виховання та досліджень (МВД);

49. – проведенні МВД нарад педкадрів, що належать до національних меншин;

50. – на розширенні програми «Гарячий обід».

Підтримав:

51. – проведення учнівських олімпіад на повітовому та національному рівнях;

52. – врегулювання правового статусу та ремонт різних навчальних закладів;

53. – вирішення проблем і надзвичайних ситуацій, що виникли у процесі викладання/вивчення рідної мови.

Надав:

54. – стипендії учням із власних фондів.

Наголосив:

55. – на негативних наслідках об'єднання класів.

IV. РЕЛІГІЯ

Звернувся зі запитом щодо:

56. – справедливого фінансування церков;

57. – видання книг на релігійну тематику;

58. – створення посад для церковнослужителів.

V. КУЛЬТУРА

Наполягав:

59. – на відновленні роботи Департаменту у справах нацменшин при Міністерстві культури;

60. – на збільшенні ефірного часу, відведеного каналами центрального телебачення для програм національних меншин;

61. – на здійсненні заходів щодо фінансової підтримки центрального радіо, одного з небагатьох надійних джерел інформації для румунських громадян у країні та за кордоном;

62. – на підвищенні ефективності роботи центрів туризму та історико-культурної спадщини.

Підтримав:

63. – необхідність продовжувати організацію та проведення культурно-просвітницьких заходів, специфічних для національних меншин, завдяки яким вони доповнюють та збагачують європейську культуру.

(Продовження на 12 стор.)

(Продовження з 11 стор.)

VI. ГРОМАДА

Вимагав:

- 64. – вирішення проблеми питної води в різних повітах;
- 65. – вирішення проблеми частих перебоїв у постачанні електроенергії в прикордонних населених пунктах;
- 66. – оцифрування та оснащення сільських бібліотек та забезпечення безкоштовного доступу до Інтернету в громадських місцях;
- 67. – своєчасної виплати пасовищних субсидій;
- 68. – вдосконалення системи попередження RO-ALERT;
- 69. – підтримки вітчизняних виробників у нинішніх умовах пандемії;
- 70. – сприяння розвитку підприємництва у сільських місцевостях;
- 71. – вжиття фіскальних заходів для стимулювання релокації в Румунію виробничих одиниць з метою створення нових робочих місць.

Підтримав:

- 72. – розширення газової мережі, ремонт та модернізацію сільських доріг;
- 73. – створення поліції захисту тварин (зоополіції);
- 74. – поліпшення якості питної води в системах централізованого водопостачання;
- 75. – вжиття заходів щодо підвищення безпеки руху на дорогах національного значення;
- 76. – прискорення урядової програми Start-up Nation на 2020 рік.

VII. ПАРТНЕРСТВА

Підтримав:

- 77. – партнерства для освоєння коштів з європейських фондів;
- 78. – місцеві партнерства для вирішення комплексних проблем, з якими стикаються місцеві громади.

VIII. ЗАКОНОДАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

- 79. – законодавчі пропозиції щодо ефективного здійснення основних прав і свобод;
- 80. – ініціатор законодавчої пропозиції про доповнення Негайного Урядового Розпорядження (НУР) № 195/2002 щодо дорожнього руху;
- 81. – пропозиції щодо встановлення «Дня журналіста Румунії»;
- 82. – співініціатор Закону № 247/2017 щодо встановлення «Дня національних меншин Румунії»;
- 83. – пропозиції щодо регламентації правового статусу неурядових організацій;

84. – співініціатор Закону №8/2020 «Про авторське право та суміжні права»;

85. – пропозиції до проєкту Адміністративного кодексу Румунії;

86. – пропозиції до законодавства, що регламентує діяльність організацій національних меншин;

87. – пропозиція до нового Закону «Про пенсії» щодо дотримання принципу соціальної справедливості;

88. – пропозиція щодо внесення змін та доповнень до Закону № 504/2002 «Про телерадіомовлення»;

89. – ініціатор Закону № 213/2018 щодо оголошення 9 листопада «Днем української мови»;

90. – ініціатор проєкту рішення про внесення змін до частини 2, ст. 258 Регламенту Палати депутатів;

91. – ініціатор Закону 200/2020 про доповнення до НУР № 194/2002 щодо перебування іноземців на території Румунії;

92. – пропозиції щодо застосування законодавства в сфері охорони громадського порядку і безпеки громадян;

93. – ініціювання кампанії «Знай! Підтримуй! Вирішуй!»;

94. – співініціатор Закону № 52/2018 про зміни до Закону «Про місцеві державні фінанси» та до Закону «Про місцеве державне управління»;

95. – співініціатор Закону № 291/2018 про затвердження інвестиційного проєкту «Швидкісна автотранспортна магістраль Ясси – Тиргу Муреш»;

96. – співініціатор Закону № 64/2020 про внесення змін та доповнень до Рамкового закону № 153/2017 «Про оклади працівників, оплата праці яких здійснюється за рахунок державного бюджету».

IX. ДВОСТОРОННІ ВІДНОСИНИ

97. – сприяв розвитку двосторонніх відносин між Румунією та Україною, розширенню кругозору та досвіду просування добросусідських відносин між двома країнами та народами з численними ініціативами та діями у цій галузі;

98. – брав участь у роботі Змішаної міжурядової Румунсько-Української комісії з питань забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин;

99. – входив до складу делегації Парламенту Румунії з питань налагодження діалогу з установами України з метою забезпечення захисту прав громадян, що належать до автохтонної румунської громади в Україні;

100. – сприяв розвитку відносин співпраці зі: Світовим Конгресом Українців (СКУ), Європейським Конгресом Українців (ЄКУ), Українською всесвітньою координаційною радою (УВКР) і Товариством зв'язків з українцями за межами України (Товариство «Україна – Світ»).

Союз українців Румунії (СУР) є представницькою парламентською організацією української громади в нашій країні.

В Токіо 1998 року, на першій конференції Всесвітнього руху доброти, було засновано нове свято. Його ініціатором став волонтерський рух "За доброту", що з'явився в Японії 1997 року. З тих пір доброю традицією для багатьох країн стало щорічне святкування 13 листопада Всесвітнього Дня Доброти

Цілі і завдання організації – надихати людей на добрі вчинки і сприяти поліпшенню життя у світі за допомогою добрих вчинків. Долучитися може кожен охочий – головне, щоб людина хотіла і була готова допомагати іншим. Учасники руху на колективних зустрічах розповідають про ідеї добрих справ і способи втілення їх у життя. Спеціально для цього свята французький художник Оріль (Aurele) створив символ – відкрите серце. А суть святкування в тому, щоб нагадати людям про важливість прояву людяності і взаємодопомоги в сучасному житті.

Всесвітній День Доброти затвердили у Сінгапурі 18 листопада 2000 року на третій конференції Руху доброти. Не секрет, що в сучасному високотехнологічному і швидкісному світі все частіше людські почуття та моральні якості відходять на другий план, і зокрема – доброти серед нас стало набагато менше – цей факт, на жаль, очевидний. Тому це свято – ще один привід згадати про такі якості і категорії людських відносин як Доброта і допомогти людям усвідомити, що робити добро – це зовсім нескладно, а результат добрих справ і вчинків колосальний. Інша мета цього свята, за словами його засновників, – сприяти об'єднанню різних націй, незважаючи на мовні та культурні відмінності. Адже тільки на основі щиро добрих справ і вчинків можна досягти єдності і взаєморозуміння, зберігши при цьому самобутність і унікальність.

Здавалося б, творити добро й робити добрі справи та вчинки простіше простого. Адже це не вимагає від людини жодних надприродних зусиль. Усього навсього необхідно лише слідувати за велінням свого серця і, роблячи щось хороше, думати про те, як приємно це буде для іншої людини.

Робити добро – це допомогти літній людині перейти через дорогу, це заступитися за того, над ким знущаються. Зробити добру справу – це допомогти людині, яка позлизулася, піднятися, це зняти з дерева злякане кошенятко чи нагодувати бездомну тварину. Доброта – це поклик душі, коли ти просто не можеш вчинити інакше, окрім як допомогти своєму другові, батькам, а навіть і просто сторонній людині, якій потрібна допомога.

Ще раз скажемо, що творити добрі справи – неймовірно просто, добро не вимірюється грошима, часом – не вимагає багато часу і сил, головне – почати.

Союзом Українців Румунії за останні роки було здійснено ряд благодійних актів майже у всіх філіях. Про деякі з них було опубліковано в засо-

Всесвітній день доброти

бах масової інформації, які видаються СУРом, інші залишилися невідомими (бажання донорів було дотримано), але були настільки ж цінним для тих, хто отримав їх. Ми боїмося іноді чинити добро, тому що не впевнені, що нам за це віддячать. Хотілося б

скинути ці обмеження і просто робити добро безкорисливо, не сподіваючись на вигоду. Від цього можна отримати велику, безмежну радість. Найщасливіші люди ті, хто вміє допомагати іншим просто по волі своєї душі. І для них це так само природно, як дихати. На нашу думку, важливо бути добрим не тільки в цей День, але і щодня, причому добрим безмежно і безкорисливо. Адже, якщо чекати подяку за свою доброту, то це вже не справжня Доброта

Керівництво Союзу Українців Румунії закликає своїх членів: приєднуйтеся і ви до цього доброго, чудового свята. Адже це так просто – посміхніться прохожому, обійміть батьків або друга, зробіть комплімент колезі або начальнику, подаруйте

квіти сусідці чи незнайомці, зателефонуйте друзям і скажіть їм, які вони чудові, переведіть бабусю через дорогу, але тільки ту, якій треба на іншу сторону проїзної частини, змайструйте і повісьте на дереві годівницю для птахів, нагодуйте бездомне кошеня чи цуценя... І цей список можна продовжувати. Все це займе мало часу і зусиль, але й ефект буде колосальним. Адже з кожним таким, простим по суті вчинком, стає комусь краще, а значить – і більше доброти в світі.

Віктор ГРИГОРЧУК
голова яської філії СУРy

Довідка

1. *Поважай кожну людину, бо Христос в ній живе. Будь чуйний до іншої людини, брата свого, сестри.*

2. *Будь доброї думки про всіх, не думай погано про нікого. Старайся навіть у найгіршому бачити щось добре.*

3. *Говори завжди ввічливо про інших. Не говори нічого поганого про ближніх.*

4. *Направ кривду, виражену словом. Не роби розголосу між людьми. Єднай усіх серцем і словом.*

5. *Розмовляй з кожним мовою любові, не підвищуй голосу, не проклинай, не роби прикrostі, не витискай сліз, заспокоюй і виявляй доброту.*

6. *Не ховай в серці гніву. Завжди першим простягай руку до згоди.*

7. *Чини завжди на користь ближнього. Роби добро кожному, якби і ти прагнув, щоби тобі так робили. Не думай про те, що тобі хтось винен, але що ти винен іншим.*

ЦЕРКОВНІ ДЗВОНИ ДЗВОНЯТЬ СВОЇМ ЧУДЕСНИМ ГОЛОСОМ

Українці мають тверду віру у Небесного Отця, тому вони шанують церкву і щонеділі або у свята присутні на Службі Божій.

Як настає осінь, в українських селах повіту Сучави починають церковні храми. По сільській дорозі від Сучави до Серету є багато церков, що святкують свій храм. Люди стараються і приготівляються до великого свята. Так можу згадати села: Марицея, Калинешти-Єнаке, Калинешти-Купаренку, Шербівці, Ботошаниця, Балківці, Гропени і Негостина. Щороку на храм церкви повні християн. Служба Божа відбувається дуже гарно і з більше отцями, часом і 10. Всі моляться і просять у Небесного Отця здоров'я і миру. Цього року не можуть бути багато присутніх на Службі Божій через пандемію.

У Негостині церковний храм святкують на Святого Дмитрія 26 жовтня. Наш священник, отець Даніел Петрашук, гарно приготівляв нашу церкву цілий рік, ціле літо

були робітники, покрили церкву новим дахом, поробили нові тротуари, нові сходи, бо церква стоїть на височині і чекає християн на храм. Довгий час служба відбувалася надворі, тепер відправляється

всередині, всі мають маски. Наш церковний хор співає небесні пісні, а як їх слухаємо, то слюзи капають з очей. Я хочу подати одну українську церковну пісню, яка скликає християн на молитву Богу, бо як тверда віра, то можна перейти через моря і гори.

ПРИЙДІТЕ, БРАТТЯ, НА МОЛИТВУ

Прийдіте, браття, на молитву
В дім Всевишнього отця.
Припадьмо всіма на коліна,
Просім прощення у творця.

Вже дзвони зачали дзвонити
І кличуть нас на молитву,
Прийдім, співаймо Господеві,
Псальми і пісню святу.

Покиньте грижу цього світа
І гордість вашу залишіть,
Коли почуєте, що дзвонять,
На службу Богу ви прийдіть.

Прийдіте ви всі знеможені
І зморені од гріхів,
Прийдіте, прийміте ласку Богу
І спасення для душі.

В неділю й свята дзвони дзвонять
Своїм чудесним голосом,
Вони кличуть на службу Богу,
Приходімо всі разом.

Ось стіл Господній вже готовий,
А запрошені не йдуть.
Вони не чують Божий голос,
Прийдіте всіма на вечерю.

Прийдім, співаймо Господеві
За його милість безмірну.
Славім Господа в Святій Тройці,
Славім повік Тройцу Святу.

Будемо вірно молитися і просити
Господа Небесного, щоб допоміг
всім людям перейти через цей тяжкий
період і маємо тверду надію:
«Без Бога ні до порога».

феліція ГРИГОРАШ
Фото авторки

НАЙБІЛЬША ЗАПОВІДЬ

Питання одного фарисея, який прийшов випробовувати Ісуса про найголовнішу заповідь, дає нагоду Спасителю підкреслювати головну значимість нашої віри, сенс всього того, що просить Бог від нас. «Учителю, котра Заповідь найбільша в Законі?» (Мт. 22,36) – питає фарисей, знаючи, що у старозавітному Законі фарисеї знайшли 613 заповідей, і так як вони не могли рішити котра з них найголовніша, думав, що ні Спаситель не буде у силі сказати котра є головна, або як вибере одну із всіх, тоді не зможе доказати, що вона є найголовнішою.

Але Спаситель дає, як відповідь, дві заповіді, взяті також із Старого Завіту, що резюмують всі старозавітні заповіді, вибираючи з них те, що їх єднає – любов: вперше до Бога, а вдруге до ближнього: «Люби Господа Бога свого всім серцем своїм і всією душею своєю, і всією своєю думкою. Це найбільша і найперша заповідь. А друга однакова з нею: люби свого ближнього, як самого себе» (Мт. 22, 37-39). Стараємося любити Бога серцем, душею і думкою – всією нашою істотою, щоб закорінити цю любов у нас, щоби ми любили тільки Бога. А ближнього свого – тому що «хто не любить брата свого, якого бачить, як може він Бога любити, Якого не бачить?» (1 Ін. 4,20).

Це питання фарисея про найголовнішу заповідь є цікаве і для нас, тому що немало

з нас думають так, як і фарисей, що є головні заповіді і є такі заповіді, які можна обійти. Одні кажуть: «не вбиваю, не краду; аби і другі тільки чинили, як і я, – добре було б»; але аж не вбиваємо і аж не крадемо, це не

означає що ми вже любимо ближнього свого. Інші думають, «не говорю погано: заходжу, коли можу, до церкви, – я побожний»; але це не означає, що ти вже і любиш Бога. Ніколи в нашому духовному житті не треба казати, що ми стараємося скільки треба, дивлячись на тих, які не вчинили стільки, як ми, бо тоді ми вже даємо самі себе прикладом перед ними, а це вже знак великої гордості. Не треба думати, що чинимо, скільки можемо, а старатися чинити все, що проситься від нас, бо силу Божу видно у немічності: «а ми маємо скарб цей у посудинах глиняних, щоб велич сила була Божа, а не від нас» (2 Кор. 4, 7).

Тому Спаситель і нагадує фарисеєві, що головна є мета закону, а не одна або інша заповідь; а мета всіх заповідей є любов до Бога і до ближнього. Тому християнину, який думає про це, часом стає легко не тільки не

красти, не битися, не обговорювати, але і прощати ближньому, допомагати навіть і тим, які нас ненавидять, бо всі ці закони говорять нам про любов до ближнього. А тому, хто любить перебувати у розмові з Богом через молитву, буде легко і постити, і виконувати Божі Заповіді, бо всі нам говорять про любов до Бога.

«Усі заповіді, що я сьогодні наказав тобі, будете пильнувати виконувати, щоб ви жили» (Повторення Закону 8,1). «Якщо ви Мене любите, Мої заповіді зберігайте!» (Ін. 14,15). Заповіді не треба видіти, як заборони: «не чини це», «не їди туди», але як світильники дороги, яка веде до Бога: «не чини це, бо в тому не знайдеш Бога або ніяку хосну», «не їди там, бо віддалишся від Нього». «Бо заповідь Божа – світильник, а наука – то світло» (Прип. 6,23).

Маючи на увазі ці слова Спасителя про найголовніші заповіді, будемо видіти у виконанні кожної заповіді можливість наблизитися до Бога і до ближнього, а головне будемо розуміти, чого ми стараємося виконувати ту або іншу заповідь (не постимо тому, що так треба, не ходимо до церкви тому, що ми так привикли, але всі наші християнські події мають якусь значимість).

Св. Марко додає ще слова до цієї зустрічі фарисея з Ісусом. «Добре, Учителю, Ти поравді сказав...» (Мк. 12,32). «Ісус же, побачивши, що розумно той відповідь дав, промовив до нього: «Ти недалеко від Божого Царства» (Мк. 12, 34).

От. Маріус М. ЛАУРУК

МОЛИТВА

Кожен християнин знає, що його першим обов'язком перед Богом є молитва. Часто чуємо від наших духовників, що треба нам молитися, зокрема рано, коли починаємо нашу працю та вечером, коли закінчується робочий день. Молитва є розмова людини з Богом. Святі Отці говорять нам про те, що молитва є великим мистецтвом і знанням. Але чи можна вважати корисною ту молитву, коли людина лише устами, а не і розумом і душею вимовляє її? Чи можна вважати молитву, коли стоячи короткий час на колінах без жодної уваги, ми вимовляємо певні слова? Чи потрібно читати з молитовників або можна молитися власними словами? Це лише кілька запитань, на які я постараюся відповісти. Насправді, молитва людини, яка б коротка не була, вона вважається вже першим кроком до Бога. Цей крок є початком доброї молитви. Є чимало людей, які моляться часто та досягають великої Благодаті від Бога, освячуючи своє життя, тому що вони супроводжують свою молитву доброю поведінкою та добрими ділами. Але є й люди, які часто моляться, але не прогресують у духовному житті та не мають великого задоволення від своєї

молитви. А це тому, що вони, хоча часто моляться, не стараються виправити і свою поведінку, а це означає, що така молитва Богові не подобається. Про це нам говорить Ісус у притчі митаря і фарисея. У цій

притчі молитва, яку вимовляв фарисей, була слабкою у порівнянні з смиренним зітханням митаря, який не смів увійти в храм, але у куточку стоячи, бив себе у груди, кажучи: «Боже, милостивий будь мені грішному.» Митар повернувся виправданий до свого дому, тому що був щирий і бажав змінити своє грішне життя. Наша молитва залежить від нашого духовного стану. У нашому житті можемо мати і важкі випробування, коли навіть коротенька молитва «Господи Ісусе Христе, Сину Божий, помилуй мене, грішного!», але від щирого серця та з напруженням розуму може сходити аж до неба. Перед тим як стаємо до молитви, послухаймо наше серце. Саме бажання розмовляти з Богом приходить від смиренного серця. Господь Бог каже до нас: «Не кожний, хто промовляє до мене: Господи, Господи! – ввійде в Царство Небесне, лише той, хто чинить волю Отця мого, що на небі» (Мафтей. 7,21). Якщо ми відчуваємо, що Бог не сповняє наші прохання, висловлені у молитві, та що нам важко замінити наше грішне життя, то гляньмо всередину нашого серця, а потім станьмо на коліна і відкріймо наше серце перед Богом. Згодом побачимо, що дійсно ми МОЛИМОСЯ і що Бог слухає нас.

Отець Іван ЮРЧА

Фото автора

Подорож до рідного села /іі/

Я роблю «теа суфра», на початку цієї статті. Чому? У попередній я обіцяв, що напишу про школу села Марицея, але треба ще щось дописати. У минулому номері я писав наприкінці матеріалу про «панську корчму».

Я залишив те місце, де була корчма та дійшов до хати покійного Тоадера Кікіруца. Коло його хати між світовими війнами народився «скпеп» /маленький магазинчик/ Шмая /я думаю, що його звали Смаїл.../.

І знаку не залишилося від того склепу.

А ось минаю коло того місця, де колись проживала сім'я Місюків, так званих «черлених». Тато і син були «майстри будівельники». У них, знаходилися «жорна». Я приходив до них з моєю покійною мамою Екатериною, щоб помолоти зерно білої кукурудзи на крупі. З цих крупів мама варила «кашу», а також робила дуже смачні голубці.

У сусідстві «черлених» мешкав Ґйоргік Бойчук, який був добрим «чізмарем» /шевцем/. У ті давні часи, у моїм босім дитинстві, у маленькому селі були «чізмарями» мій вуйко Іван Василюк та Ґйоргани, з яких Ілля Місюк в Ґйорган працював у «Стредуїнці» — Іцканах у взутевій фабриці /Сучава/.

Наближаючись до школи в Марицейці...

По дорозі проходжу мимо місця, званою коло Кринички, там малюки пасли худобу. Недалеко від цього місця, на протележному боці, мешкав «Буя». Чому йому казали «Буя»? Коли хтось питався чи він був у якійсь місцевості, він відповідав: «був я», не вимовляючи «в», так що виходило «Буя».

«Буя» робив кірпічі /непалена цегла/, а ще витягав каміння для колодязів. Він це робив у річці, яка відділяє Марицейку від села Данила, робота теж дуже тяжка. Одні з малих негідників, чи як казала покійна моя бабуся Анна, мой «ґиришники» /răcătoși/, які пасли худобу там, і коли бачили, що «Буя» там працює, то один кричав, до іншого: ти був у Радівцях? Відповідь: «Бува, бува!»

Залишаю те місце, де жив «Буя», та проходжу мимо старенької хати «Грибика», який грав дуже гарно на скрипці. Коли хтось приходив до нього у гості, він знімав скрипку, яка була зачіплена на стіні, та починав грати марш, а потім всілякі мелодії як: «Руська», «Іленуца», «Шапте паші» та навіть «Катюшу». Такі були колись часи.

У сусідстві «Грибика» мешкав «Галію», який мав золоті руки та маленьку кузню.

Я дуже любив дивитися, коли він приходив кувати коня до нас у загороді. Він був у «прізонераті» /полоні/ із моїм покійним татом Ністором Курилюком після «Баталії Коту Донулуй».

Там, у полоні, одного вечора «Галію» побачив, що на кухні залишилася повна коновка каші. Він заліз у вікно та почав їсти ту кашу. Не зупинився, доки не з'їв усю кашу. Послідну жменю тієї каші набив пальцями у рот, ледве що не задушився. Коли виходити у вікно, тут стала смішна «ситуація», він так

«нажерся», що не міг вийти у вікно. Ледве, ледве витягли його з вікна.

Кілька слів про вуличку Кирилюків. Тут нагадаю, що у міжвоєнний час у хаті господаря Юрія Кирилюка читалися видання українських журналів із Чернівців. Як доходили українські видання до Марицейки? Шеф пошти міста Чернівців привозив їх на мотоциклі на трьох колесах.

Ось ім'я кількох читачів, «лектором» будучи Юрій Кирилюк: Єуджен Кирилюк, Михайло Морган, Еміліан Кирилюк, Дмитро Корган, Іван Місіюк, Срипей, Грибик і т.д.

А, сьогодні? — Наші учні цураються материнської мови! Хто тут «винен»?

Ще кілька спогадів. Нагадаю мого сусіда, друга хата від моєї сім'ї, де мешкав «Бостанел» /скажу, що майже кожний чоловік, але і багато жінок, мали своє «прізвисько/. Його жінці казали «волошка». Бувши маленьким, я думав, що вона була єдина «волошка» у Марицейці, але коли підріс, то виявилось, ще у Марицейці проживали й що проживають багатенько «волошок», більшість їх із румунського села Пергівці, громада Тодітешть, що у Сучавщині, та з інших місцевостей.

Микола Курилюк. «Літа моєї молодії...»

Щодо «Бостанела», то він робив «Дерев'янки» /черевики з дерев'яною підшвою/. Був майстер на всі руки. Я, коли ще не ходив до школи, сидів у нього і дивився як він вирізував «підшви»!

Ціла пара обуви була для старих, одні із них ще ходили у постолах. Нам, малюкам, «Бостанел» «фабрикував» взувачку типу «rарисі de casă», у яких ми ходили до школи до Великої Марицеї.

Коло «Бостанела» мешкав «Куза» /Дмитро Василюк/. Чому йому казали «Куза»? Тому що, коли він запивав, то починав кричати «я кузіст»! Кузісти — політична партія того часу.

Він мав ручну машинку для стрижіння, так що тато брав мене за руку та вів до «кузи», щоб він мене стриг на «нуль». Та машинка дуже микала, так що іноді він вимикав волосся. Прикінці тато казав, щоб я йому «файно» подякував. Одного разу так мене обмикав, а після того, як він закінчив стригти мене, я скрикнув: «Вуйко, мене майже залишив без волосся, а я ще йому дякувати?!»

Треба сказати, що «куза» був добрим барабанщиком, мавши добру «добу» /tobă/, він ходив грати з «бандою» на всіляких набутках, траплялося, що він так напивався, що падав на землю, але продовжував бити у добу лежачи.

Кілька років до смерті він зробив собі «труну», яку витавив на під. У ту «труну» його жінка клала сімня колопень, які мала сіяти навесні. У ті часи, у магазині Лесика можна було продати сімня за пару франків, так що Куза, крадьки брав 1-2 кг. і продавав, а за гроші купував «табачок та горівку».

Щоб його газдиня не брала саму, то він сунув у сімня, всілякі старі черевики тощо.

Навесні його газдиня, побачила «катастрофу», вимашкарила його та майже не задушила такого негідника.

/далі буде/

Микола КУРИЛЮК

Фото автора

«Писати віршовані казки, як це робить Марія Опрішан, може тільки людина з добрим серцем і теплою душею, із знанням дитячої психології, зацікавлень тих, що відкривають чарівний світ книжки, таємниці живої природи», – пише Михайло Михайлюк у передмові до збірки віршів для дітей Марії Опрішан «Розкажу вам казку-байку». – Байки написані учителькою-пенсіонеркою Марією Опрішан з марамороського села Верхня Рівна. Вони дотепні, веселі, повчальні. Бо пані Опрішан, котра десятки років навчала і виховувала учнів, і тепер бажає порадувати писаним словом тих, що сидять за шкільною партою, принести їм утіху від прочитання різних пригод людей чи звіряток, тваринок, рослин з навколишнього світу»¹.

Народилася Марія Опрішан 29 вересня 1942 р. у Верхній Рівні на Мараморощині. Закінчила Сігетську педагогічну школу і з того часу, поки вийшла на пенсію, працювала у рідному селі. Спочатку учителькою на присілку Осуї, а потім на Лилині в початкових класах. Оскільки не мала іменування на посаду, а їй не подобалось щороку міняти місце роботи, в 1965 році склала вступні іспити до Клузьського трирічного інституту по спеціальності біології й агротехніки.

МАРІЯ ОПРІШАН

Уже в 1965 році її призначили викладачем румунської мови в V–VIII-их класах, а з 1966 року заступником шкільного директора. Почала викладати історію у VIII-их класах. Відтоді її праця стала складнішою й важчою. Паралельно з навчанням у інституті готувалась й до іспиту «Definitivat», який склала в 1966 році.

Марія Опрішан любила співати й грати на інструментах, тому їй довірили керувати хором

будинку культури і мандолінним оркестром. Протягом 38 років брала активну участь у хорі і оркестрі.

1970 року склала державний іспит по біології і вийшла заміж за О. Опрішана, який був студентом Баямарського математичного факультету.

«Хоч мій батько був учителем, ми з мамою привикли до селянської праці, а коли вийшла заміж, то мені довелося надалі господарювати, обробляти землю і викладати в школі. Таке життя на селі (...) У 1973 році народилася старша дочка Олівія, а в 1976 році – Олександра. Ми задоволені ними. Вони люблять працювати і вчитися. (...) Спочатку я складала віршики, п'єси для дітей, та найбільше мені подобалось перекладати з румунської мови на українську. Перші мої спроби були на певні теми з таких нагод, як Новий Рік, Мамин день, День дитини і т.д. Спочатку я вислала до редакції декілька прислів'їв, а потім появилася ціла сторінка в «Українському віснику» з моїми віршами, загадками й однією казкою – про ми-

шку. Інколи задумуюсь над певною темою, беру олівець і пишу. Строфа за строфою і дивись, – вірш! Не знаю наскільки вони вдалі?»

Про першу збірку дитячої поезії Марії Опрішан «Розкажу вам казку-байку», Лідія Ковалець, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, пише:

«Марія Опрішан запропонувала своїм юним друзям добірку гарних творів, котрі, хоч, може, й іноді тематично перегукуються з відомим матеріалом, однак позначені оригінальністю й дотепністю, введенням якихось інших сюжетних поворотів і є фактично новими.»

Друга збірка поезій Марії Опрішан появилася 2015 року під назвою «Чарівні слова», цього разу в Україні, у славнозвісному Чернівецькому видавництві «Букрек».

«Я довго думала, як назвати книжечку, – зізнається авторка, – тому що ці твори зачіпають різні теми з життя, викривають негативні сторони сучасності. Але оскільки більшість моїх творів повчального характеру, то назвала збірку «Чарівні слова».

Михайло ТРАЙСТА

Наша вчителька

Нам вона – як друга мама,
Бо навчає нас добру.
Хто з вас може відгадати,
Про кого я говорю?

Ми це скоро відгадаєм,
Бо загадка не дивна.
Любим її, поважаєм –
Наша вчителька вона.

Коли ми були малими
І прийшли у перший клас,
Хто тоді подав нам руку
І почав учити нас?

Та чи треба відгадати
Хто ця жінка чарівна?
Можем гордо всім сказати:
Наша вчителька вона!

Вже пройшли чотири роки,
Ми вступили в п'ятий клас.
Та учительку любити
Ми будемо повсякчас.

І тепер, у час розлуки,
Ви для нас – весняний цвіт.
Ми цілуєм Ваші руки
І бажаєм много літ!

Пори року

Якось раз зійшлись разом
Сестри-пори року,
Мову завели таку
Цікаву, широку.

Від котрої з них усіх
Користь є найбільша?
І котра на рік увесь
Є найголовніша?

– Та гадаю, що то я! –
Осінь поспішила
Похвалитись: – Ось яка
Я багата й щира.

Лиш погляньте, восени
Із поля і з лісу
Є в комору, що везти
І возом, і в міху.

Всього повно в мене є,
Врожаїв доволі,

І збирають люди їх
На городі, в полі.

Тож чого ви мовчите,
Сестри мої милі?
Що ви скажете не те,
Заперечить всилі?

Обізвалася Весна,
Що сиділа збоку
Й прислухалась, як сестра
Хвалиться нівроку:

– Якби не було весни,
Люди б не орали
І не сіяли б вони.
Що б тоді збирали?

– А я, – каже Літо тут, –
Землю нагріваю,
Від моїх рясних дощів
Врожаї зростають.

– Що ж сказати і мені? –
Зима обізвалася. –
Ось послухала, як всі
Ви тут вихвалялись.

Як людині сон нічний,
Так зима рослині,

Щоби відпочити їй,
Щоб набратись сили

Й на наступний рік могла
Знову процвітати,
Людам щоб могла вона
Плоди дарувати.

– Значить, так, – згодились

враз

Пори року-сестри, –
Ні одна не може з нас
Користі принести

Без всіх інших, бо вже так
Завелось в природі,
Щоб пов'язані були
І жили у згоді.

Зима, Літо і Весна,
І Осінь багата –
Всі чотири вони є
Дочки Року-тата.

І однаково їх всіх
Для людей потрібно,
Щоб збирали врожаї
І жили не бідно.

1. Михайло Михайлюк, *Прочитайте казку-байку*, передмов до збірки «Розкажу вам казку-байку» Марії Опрішан, Видавництво RCR Editorial, Бухарест, 2010, стор. 5.

Михайло ГАФІЯ ТРАЙСТА

Та не тільки Парпандел і Тандалер посварились через красуню Роміку. В іншому кутку табору кулачилися Ґанафір з Папарою – обидва закохані в големанову дочку, не відаючи, що Парпандел уже її засватав її.

– Ану пусти! – ревів Ґанафір.

– Спочатку відпусти ти! – горлав Папара, вчепившись міцно за кучері Ґанафіра.

– Ні, спочатку ти!

– А чому я? Спочатку ти!

– Ану, диви на кокошеликів! – крикнула баба Рада і вилила на них відро з помиями.

Ошелечині Ґаніфір та Папара і розійшлись, бурмотячи.

Неподалік Чорного Замку, відомого здавна, знаходився зачарований ліс. Старожили говорили, що в тому лісі живуть «лісні дівулі», які весь час співають, танцюють, радо приймають подорожніх, але більше не відпускають їх, а бавляться з ними.

Саме в цей ліс заманив кочовиків-воїнів Сарсаїл Фонбіс дияволенко, щоб погубити їх, бо старша над цими лісовими дівулями була його дочка Люципера Сарсаїлівна.

А кочовикам байдуже! Тут столи погинаються під різними напійками та наїдками, А одягу, якого забажаєш... Одяглися в шовки та оксамити, відпочивають на м'яких подушках, їдять собі панських страв, попивають королівських напоїв, попилюють люльками і бавляться з дівулями, забувши за своїх, що зісталися в таборі.

– Оце тобі життя!

– це рай на землі!

– царство небесне!

– А як буде з нашою державою та з воєводою Владом дракулею? – здогадався котрийсь з них.

– От дурень!

– Замовч!

– Заткай пельку! – гримнули на нього.

Побачивши їхню радість, лісові дівулі навіть не стерегли їх, бо хто б такий дурний втікати від добра?

Тільки бідний Парпандел блукав степами, полями, лісами, горами та долинами шукаючи свою наречену – чарівну Роміку. Ніхто її не запримі-

ВЛАД ДРАКУЛЯ ВОДЕ ТА ХОРОБРІ КОЧОВИКИ

тив його відсутність. Але, скільки не ходив, де не шукав, Роміка наче у землю провалилася.

З розпачу бідний парубок хотів накласти на себе руки. Але накладай, як хоч: списа нема, ножа нема, шаблюки нема, пістоля нема, рушниці ні стільки...

«Повішусь!», – майнуло йому у голові, але і на таке треба мати мотузку, а він тільки скрипку прихопив із собою.

Не міг ні втопитись, ні кинутись зі скелі, бо навколо тільки степ – ні скелі, ні річки, ні озера, навіть мало-го-малюсінського болота не було...

Тоді Парпандел ліг на землю і почав чекати найстрашнішої смерті зі всіх – голоду!

– О, всевишній Ґуладел! Навіщо мене караєш? Навіщо мені жити без моєї коханої Роміки!.. О, всевишній Ґуладел!.. – ревів Парпандел, а опісля позіхнув і заснув.

Йому приснились галушки з салом, як він їх лигав, а ще й кухоль пива, та коли прокинувся, охота накласти руки на себе пропала. Підвівся зі землі і рушив у дорогу, але вже й сам не знав, чи Роміку шукає, чи чогось попоїсти, бо вже приходилось трубити в кулак з голоду. Що поробиш, голод людей морить і по світу гонить, не хоче знати ні за кума, ні за брата. Спочатку знайде чогось попоїсти, а вже опісля можна і про Роміку подумати, бо, як кажуть в народі – голодній кумі хліб на умі.

І так, маршируючи до лісу, бо в полі можна тільки траву пасти, а в лісі все ж таки щось знайдеться, Парпандел замуликав пісеньку:

дай борщу, милая, дай борщу,

милая,

дай борщу, милая, мила

чорнобривая.

Я не маю бурячка, милий мій,

миленький,

Я не маю бурячка, голубе

сизенький.

А далі пішла і молитва: «Хліб наш насуший дай нам днесь!..», а далі вже й заколядував, хоча до Різдва далеко, як до Будапешту:

дивная новина, пахне солонина,

Коби блюде з галушками, була би гостина...

І так, молячись та співаючи, Парпандел опинився серед широкої гарної поляни, аж перехрестився, думаючи, що потрапив у рай, тобто у гості до самого Ґуладела, бо серед поляни стояв розкішний палац, такий гарний, мов чарівний, наче з кристалю та золота побудований.

Іншого вибору в Парпандела не було, так що попрямував стежиною прямо до палацу, а коли дійшов, постукав у кедрові ворота:

– Хто там? – почувся суворий голос сторожа.

– Парпандел! – відповів парубок.

– Парпандел, не Парпандел, але хто ти?

– Людина!

– Людина, не людина, але хто ти?

– Кочовик!

– Кочовик, не кочовик, але хто ти?

– Золотар родом!

– Золотар, не золотар, але хто ти?

– Скрипкар!

– О, так і говори, нам саме скрипка бракувало. Ласкаво просимо! – озвався радо сторож і відкрив ворота. – Ось, піднімайся отими сходами, а там тебе зустріне боярство і радо прийме!

Парпандел піднявся сходами й увійшов до розкішного салону, в якому боярство бенкетувало:

– доброго вечора! – привітався, хоча надворі ще світило сонце.

– О, дивіться хто до нас завітав!

– Скрипкар!

– Накінець-то!

– Ото тепер ми погуляємо!

– Заграй нам!

– Розвесели наші душі!

– Ану, утни хору!

– Ліпше ушквар чардаша!

– Ні, ліпше заграй дойну! – то вимагали, то просили Парпандела молоді панночки та череваті бояри.

– То воно можна і втяти, і ушкварити, і заграти, але... – вагався Парпандел.

– Але?! – здивувались бояри.

– я страх голоден! Не їв від учора – моє черево думає, що рот ся повісив, вже до спини прилипло.

– Ха-ха-ха! – розсміялись бояри і давай Парпандела угощати, напихати, напувати...

(далі буде)

ЗОЛОТА ТРІЙЦЯ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ

1. Михайло Старицький
2. Марко Кропивницький
3. Іван Карпенко-Карий

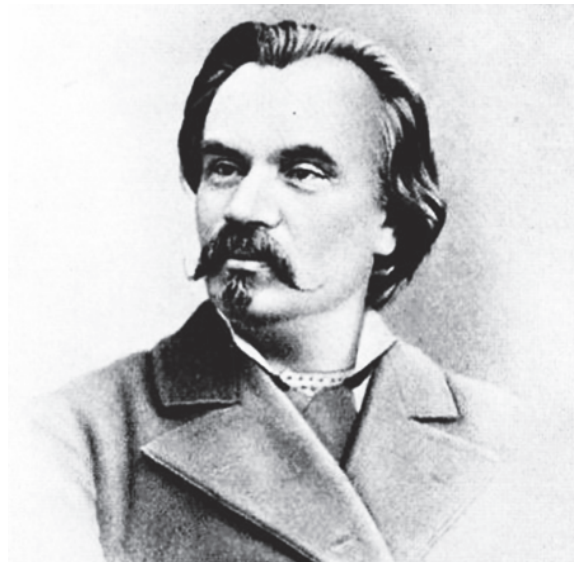
Український театр сягає своїм корінням у сиву давнину своєрідного фольклору, проявленого іграми, танцями, піснями та різними обрядодіяннями. Вже в Київській Русі були відомі скоморохи, які формами початкового театру виставляли смішні видовища, головню на базарах. Пізніше, студенти Києво-Могилянської Академії ставили інтермедійні сценки, у більшій мірі релігійного або розважального характеру. В 17-18 ст. поширились вертепи – мандруючі театри маріонеток. Братські школи Києва та Львова надали цьому жанру особливого розмаху. Перший стаціонарний театр в Україні появився в 1795-у році, а в першому десятилітті 19 ст. появились і в Києві, Одесі та Полтаві.

Іскру оригінальної драматургії скреснули І. Котляревський та Г. Квітка-Основ'яненко. Народним гумором та персонажами, що нібито пошивались в дурні, корифеї українського театру зуміли мудро приспати звірячу царську цензуру та розбудити творчий потенціал українського слова.

1. Михайло Старицький (02.11.1839 – 14.04.1904)

• Поет, драматург, прозаїк, театральний та культурний діяч, Михайло Старицький отримав ґрунтовні знання у Полтавській гімназії та в Одеському і Київському університетах.

ЇХ ВАРТО ЧИТАТИ...

1. Михайло Старицький (02.11.1839 – 14.04.1904)

• Вихований з юності у душі українського активізму, будучи студентом в Києві, при перепохованні Тараса Шевченка, разом з М. Драгомановим, П. Косачем, М. Лисенком упряглись і тягнули траурний віз до церкви Св. Різдва на Подолі.

• Тут, у Києві, розпочалась і його творча праця, блискучим кроком якої було створення разом з Миколою Лисенком **«Товариства українських сценічних акторів»**. ...

• У 1883 році йому запропоновано очолити першу національну професійну трупу, більш

відому під назвою **«Театр корифеїв»**, яка терпіла від фінансових недостатків. Він продає свій маєток у с. Карлівцях і всі гроші жертвує на підтримку колективу, який гастролює таким чином майже по всій Росії. Успіх величезний, без порівняння.

З 1885-го року трупу розділено, і М. Старицький віддає всі сили плеканню молодих акторів, котрим був наставником, прикладом, колегом протягом цілого десятиліття. Після 1895-го року залишає театральну діяльність і сконцентровує свої сили на літературну творчість. Найвідоміші його п'єси: **«Не судилось»**, **«У темряві»**, **«Талан»**, **«Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці»**, **«Богдан Хмельницький»**, **«Маруся Богуславка»**.

Переклав на українську мову трагедію «Гамлет» Шекспіра.

• Надгробний напис є і його найширше мистецьке кредо: **«Нехай Україна у щасті буя, у втім нагорода і втіха моя!»** (Рядки з поеми «Морітурі»)

П.С.

У п'ятидесятих роках минулого століття, на імпровізованій сцені в підвір'ї старої школи с. Негостина, переповнене негостинськими глядачами, відбулася вистава п'єси М. Старицького **«Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці»**, режисером будучи учитель Аріч Дмитро, а роль Гриця чудово зіграв наш відомий поет, художник і музикант Михайло Волощук. Успіх був неймовірний, а колектив було запрошено до м. Серету, де вистава відбулася у лицейському спортзалі, в присутності у перших рядах всіх педкадрів.

є всебії фРАСИНЮК

Громада Дарманешти – Сучава

Де щО ПРО МІСЦЕВІ ВИБОРИ

Правду скажу, мені дуже тяжко писати на таку тему. Чому? На місцевих виборах 2008 р. я поклав список на радників від Дарманештського СУРу. На списку поклав справжніх «козаків», зробили «кампанію» та «провалили»!

Довгий час я не дізнався чому, але мені «шепнув» вибраний «війт»: «таваріш Коля, це ваш рівень поміж тими, що голосували, чи ні, за вас».

Може, він мав правду, а може ні, але пізніше я дізнався, що багато «вотів», тобто голосів, набирають ті, що «дискуркуються». що це означає? Ті, хто думають, що як ти робиш щось там у галузі культури, чи приготували щось у житті, чи допомагають тим людям що живуть бідно, чи май знаю що, то за тебе будуть голосувати? «Ошылба» дорогі радники!

Ні, за такі справи вас не будуть вибирати!

Тут потрібна інша справа. Потрібно багато обіцяти, люди дуже раді, коли їм обіцяють «місяць на небі».

Кажуть, що тим, що голосують, треба «підсунути» щось, чи повезти їх у «екскурсію», дати їм їсти та пити, тоді на вас скинуть

цілу гору «голосів». Теж у послідні часи дуже допомагають «мічі» та пиво. Не пам'ятаю точно, у котрому році, коли я був лицейстом у Сереті, на російській мові читали щось таке: «стакан водки, п'ятак сребром, веселісь мужик!» Не пригадаю про якого автора іде справа...

Вернемось до Дарманешт. Спочатку треба щось уточнити: попи не можуть втручатися у політику. Їм забороняється, але хтось мені казав, що «придікатори» можуть казати за ким би голосували «сектанти» чи як то кажуть тут, «покаїти».

Ось, у Дарманештах рутенці мають одного радника! Уявіть собі, багато років тому учні із села Дарманешти ходили до школи села Костина, тому що там була румунська школа, а у Дарманештах уроки викладалися на українській мові. Це означало 5-6 км. Інші ходили до Іцкан поїздом. ще скажу, що багато славних мешканців змінили навіть прізвище, розуміється, що одні скоротили їх, або переписалися на «еску». Одні з них нараз стали рутенці /навіть і румуни/.

Організація СУРу зробила зусилля, щоб виграти одного радника, але...

Подаю факти. У громаді Дарманешти було 6 виборчих секцій, дві у селі Дарманешти, по одній у Марицеї, Калинешти-енаке та Калинешти-Василаке, у селі Данила голосували і мешканці села Марицейка.

У Дарманештах СУР отримав 60 голосів, а рутенці 95 голосів: Марицея 16-23; Данила та Марицейка 8-7; енаке та Василаке 15-7.

Подамо тільки один приклад: у громаді Ульма 99 голосів – 2 радники, у Дарманештах 99 голосів – 0 радників.

Хочу похвалити сурівські організації із Балківців, Бродини, Ізвоареле Сучевей, Ульми та Ватра Молдовіцей!

Ось моя пропозиція: центральний СУР, щоб опублікував у своїх виданнях, скільки грошей дав церквам із Дарманешт, Марицеї, Данили та Марицейки. І це негайно, щоб «окраїнці» цих місцевостей знали на чому вони стоять. Вартуємо ми?

СУР підтримує учнів, які вивчають українську мову, так що і тут можемо задуматися!

Може, голови СУРу із Шербівців, Серету, Мілішівців, Радівців і т.д. напишуть так, як написав я?! Критично!

Після місцевих виборів я дам відставку із посади голови Марицейської місцевої організації СУРу. Нам потрібні молоді люди, які би керували.

Забув сказати, що багато рутенців громади Дарманешти вив-

чали колись українську мову /старше покоління/, а молоді були на Україні!

я знаю, що на моїх підручниках було написано «Українська мова», у них як було записано?

я їх не критикую, а тільки дивуюся, бо незабаром буде перепис населення. Мені аж страшно, що буде, бо маю на увазі те, що сказав хтось мені із Дарманешт: «таваріш Коля, я би декларувався і рромом» якби мені дали добрі гроші!».

Одні із рутенців мені сказали прямо у очі: «Ми вивчали /йде мова про тих, котрі колись вивчали українську мову/ українську мову, але це нам ніколи не допомогло! що тут ще можна додати?»

Правду скажу: я не маю нічого проти рутенців, навіть їх похвалю за те, що вони так добре попрацювали.

Хочу додати, що поляки завоювали у Сучавському повіті 3 радників, 2 у Качіці і 1 у Манастиря Гуморулуй.

Руські липовани так само завоювали 3 радників, по одному у громадах форешти, Мітоку Драгомірний та Мушениця.

Коли я закінчив цей матеріал та прочитав одному доброму другові, він сказав мені: «Сурівці», українці голосували за партіями, а за СУР галасували». Має чи не має він правду?

Микола КУРИЛЮК

ЧЕЗАР ПОПЕСКУ – румунський офіцер, який під час Другої світової війни українцям допомагав

Про цю історію, що зворушила моє серце, я довідався випадково. Кілька років поспіль ми з дружиною для літнього відпочинку облюбовуємо Кінбурнську косу. Це такий собі клаптик піску між Чорним морем та Дніпровсько-Бузьким лиманом, дістатися куди можна тільки баркасом від причалу №333 неподалік міста Очаків. Кінбурн – це заповідник, де відсутні дороги і куди ще не дісталась «цивілізація». Тут пустинні пляжі, природний шум моря і сумовите киглення чайки.

Територію Кінбурнської коси віддавав заселяли вихідці з українських земель. Спершу то були воїни-козаки, а згодом тут поселився мирний люд, який здебільшого займався риболовлю та видобутком солі. Облаштовувати сільськогосподарські угіддя на суцільному піску не мало і досі не має жодного сенсу. Тут на піску росте трава, що дозволяє займатися розведенням великої рогатої худоби та овець.

Так і жили. Аж тут – Друга світова війна! Насправді війна не зачіпала безпосередньо Кінбурнську косу. Іноді чутно було звуки канонади, що доносились звіддала, зрідка над косою пролітали німецькі літаки. Аж ось у вересні 1941 року у селі Покровці появились німці – загін з 50-и чоловік. Прибули на мотоциклах та вантажівці. Німці зібрали данину – десятки курей, мішки зі зерном, борошном та картоплею, чотири свинки, дві вівці та кілька засолених осетрів. Кажуть, останні їх особливо втішили. Зібрали людей біля недіючої закритої церкви, офіцер, зовсім юний, майже – хлопчик, запитав про комуністів, активістів, жидів та циганів. День видався спекотним. Перекладач з німецької дуже вже був схожий зовні на Геббельса. Він майже на «розспів» тлумачив слова свого пана про «новий порядок».

Німці переночували у приміщенні місцевої школи, а на ранок поспіхом зібралися і зникли. Більше німецький солдат не ступав на землю Кінбурна.

Через місяць на косі появились румунські солдати. Вони прибули сюди на чотирьох підводах. Села вже мали старосту – бригадира рибалок Трохима Книгу. Він та молоденька вчителька Поліна Свіріна зустрічали прибульців.

Командував румунським загonom унтер-офіцер. Він помітно накульгував. Поцікавився у Поліни:

- Ти хто?
- Вчителька.
- Що викладаєш?
- Я у початкових класах.
- А де учні?
- Нема нікого. Війна.
- Діти не воюють. Їм вчитися потрібно.

Завтра відкриваємо школу.

На вигляд – унтеру не більше двадцяти років. Волосся у нього світле, кучерявиться. Поліна не могла дійти до тямки. Як це, ворог, а веде мову про відкриття школи?

Між тим офіцер назвав себе Чезарем Попеску. І строго запитав у старости, чому закриті церква та школа?

– Так церкву більшовики закрили ще у тридцятьому році. Там нині склад. А школа – війна! – стени плечима Трохим Книга.

– З кліру хто залишився? – допитувався офіцер.

– Попа тоді ще заарештували та вивезли. Зостались дячок та просвітня...

– Церкву відкрити і навести порядок! – командував Попеску. – Обійти усіх, в кого є діти, завтра о восьмій зранку – до школи!

Як опинилися румуни на Кінбурнській косі? За планом головного архітектора перебудови Європи Альфреда Розенберга – Молдова, Одеська і частина Миколаївської областей до Південного Бугу згідно Віденського арбітражу 1940 року передавались Румунії, союзниці фашистської Німеччини. Територія ця отримала назву Трансністрія.

Хто такий Чезар Попеску? Син православного священика із містечка Котешти, що неподалік від Фокшан. Його бабуса по материнській лінії була росіяною. У 1877 році під час чергової російсько-турецької війни вона добровільно пішла сестрою милосердя у російську армію. Тоді православна Румунія у війні проти турок виступала на стороні Росії. Звали російську бабусю Чезаря – Олександра Сичова. Вона була донькою московського купця другої гільдії. Госпіталь, де працювала Олександра, стояв у Зимнічі. Йшли серйозні бої при форсуванні Дунаю, у госпіталь надходили поранені з-під Плевни та Шипки. Тут Олександра Сичова познайомилась з пораненим вахмістром румунської армії Георгієм Думитреску. Взаємна симпатія завершилась весіллям. Думитреску, син міцного заможного селянина, походив з Одобешт, де у їхньої родини був млин та гуртівня.

Родина Георгія прийняла російську невістку тепло і радісно. Олександра народила шестеро дітей. П'яту дочку видали заміж за молодого священика Михаїла Попеску у Котешти. Чезар – четверта дитина і перший хлопець у їхній родині. Батько плекав амбітні плани щодо сина. Чезар поступив на філологічний факультет університету у Бухаресті і почав займатися російською мовою. То були прямі впливи російської бабусі, бо священик-батько бачив у синові юриста. Коли у вересні 1940 року владу захопив Антонеску – Чезаря з третього курсу університету призвали до армії.

На Кінбурні румунські військові значились як відділення допоміжного полку Третьої румунської армії. Вони там на косі по суті відсиджувались, їхнім завданням було – пильнувати за обстановкою. Насправді, солдати від нудьги старались зайнятися хоч чимось – працювали на землі, виходили в море на рибалку, залицялись до місцевих молодих. Звісно, їм ніколи не дістанеться орден «Герой Трансністрії», який придумав і започаткував Антонеску.

І так трапилось, що поміж Чезарем та Поліною виникли справжні почуття. До зближення вони йшли довго і відповідально. Вони готові були взяти шлюб, але де і за якими законами? Поліна згадала, що вона комсомолка. Чезар говорив про шлюб у церкві. Ну, надалі ж він син священика.

Минали дні, тижні, місяці. Фронт наближався. Усім стало зрозуміло, що війна, розпочата Гітлером – програна. А як бути їм – відділенню допоміжного полку? Вказівки від командування з Очакова поступали туманні та протирічливі. І Чезар вирішує діяти самотужки. Він зібрав своїх вояків у шкільному приміщенні, посадив їх за парти і почав свою промову:

– Наскільки я вас усіх знаю, ніхто не відчуває особливих симпатій ні до Антонеску, ні до Гітлера. І вже напевне, ніхто не бажає за них

померти героїською смертю. Наближається фронт. Про нас, звичайно, не забули, і будуть нас змушувати воювати. Або тут, що навряд, або на тій стороні лиману. Я воювати не бажаю. І як ваш командир, вам також не раджу, але заборонити не можу. Я дезертирую з румунської армії і пропоную вам вчинити так само. Я не відаю, що з нами зробить Червона Армія, але пропоную дочекатися її і здатися у полон. Хто зі мною – підведіться!

Встали усі як один.

– От і добре! Бути в готовності.

Трохим Книга таємно переправив на баркасах румунських солдатів на один з островів. Румуни вичікували приходу червоних кілька тижнів. Нарешті побачили вереницю катерів та переможні залпи. Вночі вони знову переправились на косу і здалися радянським воякам. Були то передові загони морської піхоти.

– Ні я, ні жоден з моїх солдатів не зробили у ваш бік ні одного пострілу! – заявив Чезар Попеску.

Румунський загін здався у полон. Очікували на прибуття офіцера СМЕРШУ. Нарешті дочекались. Розпочалися допити і з'ясування обставин. І ось – вирок. На шкільному дворі поспіхом була споруджена шибениця. Через перекладину звисало три петлі. Три табурета – під кожною.

– Іменем Союзу Радянських Соціалістичних Республік...

Місце страти оточили солдати. За ними стояли похмуро чоловік з двадцятьма покровчан.

– Відпустіть її, вона вагітна!

– Люди добрі, ми у ні чім не винні! – закричала Поліна.

Селяни стояли, опутивши голови.

Два солдати підійшли до Чезаря і підвели до табурету. Натягли на шию петлю. Те саме – з Трохимом Книгою. Згодом – Поліна... Табурет вибив з-під ніг нещасних місцевий житель на прізвище Бевз. Кажуть, якби не він – усі троє мали шанс на життя. Особіст, молодий лейтенант, потерпаючи за власну кар'єру, відчув у Бевзеві наклепника, який з помсти та особистих поррахунків вимагав смертної кари цим трьом, або він, Бевз, буде скаржитися, куди слід...

Страчених полонені румуни поховали на Покровському цвинтарі і встановили три православних хрести. За могилами ніхто не доглядав. І уже після третьої зими важко було розібрати на табличках імена, прізвища та дати. Тільки на одному хрестові ще довго тримався напис російською: «Герой Трансністрії». Згодом хрести безслідно щезли, і нині віднайти могили цих трьох нещасних невинно убієнних практично неможливо. Усе поглинули ненаситні піски...

Автор двох краєзнавчих книг про Кінбурн, вчитель історії місцевої школи Любов Твердовська каже:

– Румуни не бажали воювати. Тут вони нікому зла не чинили. Попеску – не остання жертва тієї війни. Була ще одна могила румунському солдатові. На сьогодні вона пропала, зрівнялась з землею. А ще був випадок – на городі знайшли останки румунського солдата. Перепоховали. Не відомо, чи могила збереглася.

Окрім Любові Твердовської, історією Кінбурнської коси займаються Василь Зелінський та Сергій Галушкін. Вони багато чого можуть цікавого розповісти. Оповідь же про «героя Трансністрії» виділена окремо. Вона вражає своїм трагізмом.

Ігор ГУРГУЛА, Львів

«3 скарбів православної віри»

Недавно була надрукована теологічна книга «3 скарбів православної віри» прот. др. Миколи Лаурука, от-пароха Хрестовоздвиженської української православної парафії м. Сігет і радника Українського Православного Вікаріату Румунії м. Сігету з благословіння генерального Вікарія Івана Піцури. Автор цієї книги подарував по одному примірнику цієї книги всім священикам Українського Православного Вікаріату. Тому що йде мова про теологічну книгу, яка носить таку важливу назву, я не дозволив собі залишити її в парохіяльній бібліотеці і скоро з великим заохоченням прочитав її від першої до останньої сторінки.

Хочай і я вже в похилих роках, але не хочу пропустити все, що є на користь мені, тим більше, що і сам геній української літератури Тарас Шевченко сказав: «Учіться, брати мої/думайте читайте /І чужого навчаєтесь /Свого не цурайтесь».

Після цієї вступної частини щодо цієї книги маю на увазі висловити особисте враження. Відомо нам, що сам господь Бог, наш Ісус Христос, прийшов з небес на землю, щоб напарувати нам чудовий скарб для нашого спасіння. А після того, як сповнив волю Отця небесного, залишив нам Свій дорогоцінний скарб і вознісся на небеса з своїм оновленим духовним тілом, але своїм божеством залишився з нами на землі. Своє перебування з нами Він підкреслив своїми словами, говорячи: «я є з вами аж до кінця світу» /Мт. 28,20/. Весь дорогоцінний скарб, що залишив нам господь Ісус Христос, знаходиться на сторінках Святого Письма, в Біблії. Із Біблії нам відомо про Бога. Великий український поет, філософ і богослов Григорій Сковорода /1722-1794/ писав, що Біблія нічого іншого не

навчає нас, лише богознання. Так, що цей дорогоцінний скарб Святе Письмо, яке було писане протягом п'ятнадцяти століть майже сорока авторами-пророками євангелістами та апостолами, які були натхнені Богом, мали на увазі залишити нам знаменитий спасительний скарб істинної правдивої православної віри. Якщо читаємо уважно сторінки книги отця прот.др. Миколи Лаурука, то маємо можливість спостерігати, що в перших вступних словах вже дає прикрасне пояснення, чому саме був заохочений написати цю книгу, щоб надати і деякі пояснення з Святого Письма – як істинний дорогоцінний скарб нашого спасіння – щоб краще пізнати господя Бога, спасителя нашого.

Три чудові думки висловив Отець М. Лаурук, ради котрих взяв рішення, що обов'язково потрібно написати про те, що слова вічного скарбу – Біблія, є одкровення Боже, дане людству через вибраних святих людей.

Не буду спогадувати всі думки отця-радника М. Лаурука, вони всі чудові і правдиві, але, цитуючи, хоч одну з книги пророка Ісаї 55,10-11/, де є записано «як дощ, чи то сніг сходить з неба й туди не вертається, аж поки землі не напоїть... так буде і слово Моє, що виходить з уст Моїх, порожнім воно не вертається...», є досить ясно для нас, яке велике значення мають спасительні слова самого господя Бога.

Відкриваючи слідуючі сторінки цієї книги, маємо можливість прочитати інтересні студії або статті, між котрими слід згадати «Світе тихий», «Святі отці про «нове небо», «Про апокаліптичне число 666», «10 біблійних порад для молоді» і т.д.

як в цих статтях, так і в інших, знаходимо глибоке біблійне пояснення на підставі Святого Письма про нашу істинну правдиву суть нашої православної віри, заради якої сам Ісус Христос пролив на хресті свою святую кров за нас і за наше спасіння. Чудово і приємно було предкам нашим, які старалися чистувати православну віру, яку старався зберігати і сам св. Апостол Андрій на території нашої держави.

Боже, дай, щоб знову всі християни обернулися на праву дорогу, так як старанно підкреслює прот. др. М. Лаурук, щоб оцінили як слід всі дорогоцінні скарби православної віри. Боже, дай, щоб чим скоріше сповнилися пророчі слова про це діло Спасителя нашого Ісуса Христа, так щоб на цьому світі існувала «Одне стадо і один пастир» Ісус Христос. Утверди, Боже, державу нашу та віру православну, православних християн по віки віків.

От. юра АЛБІЧУК
с. Вишня Рівня

E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – Тереза ШЕНДРОЮ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня RCR PRINT, Бухарест, Румунія

ISSN 1223-1614

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România